

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja „Jutra“ izdaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po poštu
prejemana Din 4.-, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.- mesečno

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Maribor v spominih na zarjo svobode

**Praznik petnajstletnice, odkar so bile zdrobljene verige suženjstva
Nepopisne ovacije generalu Maistru in njegovim borcem
Krepka pobuda zvestim stražarjem severne meje**

Ob spomeniku osvobođenja v mariborskem parku

Zbor množic na Glavnem trgu

Prostrani Glavni trg, svečano ozaljšan, se je začel polniti kmalu po 8. zjutraj. Sredi trga ob Marijinem spomeniku je bil postavljen lep oltar. Rediteljski odbor je imel mnogo dela, da je razmestil v velikem kvadratu vso neizmerno množico trdnega jugoslovenskega prekipeljavajočih bivših in bodočih borcev. Ves trg je sličil mozaiku.

V strnjem vrstah so stali poleg kraljevega zastopnika, poveljnika 32. mariborskega artiljerijskega polka polkovnika Popadiča, predstavniki oblasti, med njimi mestni župan dr. Lipold, podpredsednik senata dr. Ploj, sreski načelnik dr. Seneković kot zastopnik bana, sreski načelnik za Maribor-desni breg g. Makar z vsem ostalim uradnim, zbor aktivnih in rezervnih častnikov z mestnim poveljnikom generalom Hadžićem na čelu, nepregledne vrste gasilcev, celotni občinski svet mesta Maribora, varaždinska meščanska garda v slikovitih uniformah, Narodna Odrbana, starešinstvo mariborske sokolske župe z župnim in matičnim praporom, Jadranska Straža s polnoštevilno momarsko sekcijo, nacionalni železničarji, mnogoštevilne delegacije vseh mariborskih nacionalnih, kulturnih in drugih društev, šolska mladina s svojimi vzgojitelji in še mnogi, mnogi.

Na prehodu z glavnega prostora v Gosposko ulico, pa je bila na iskrnih konjih v strnjem vrsti sokolska konjenica s praporom in je tako vzorno zaključevala veljanski štrikot Glavnega trga. Vse naokrog je bila strnjena nepregledna množica mestnega in okoliškega prebivalstva. Naval je policija kar s težavo vzdrževala. V obsežnem štrikotu so bili zbrani mariborski borci in pa številni mariborski moški zbori Ispavčeve župe, ki so s krasno ubranim petjem spremljali službo božjo.

Maša in častitke

Takoj po prihodu kraljevega odposlanca je pristopil k oltarju stolni župnik msgr. dr. Umek in opravil daritev. Po maši je imel dr. Umek še v ornatu na zbrato množico lep domoljubni govor, v katerem je izrazil tudi veselje cerkve in njenih tukajšnjih najvišjih predstavnikov nad lepim procvitom Maribora in širšega jugoslovenskega ozemlja, ki ga je rešil Sloveniji general Rudolf Maister s svojimi junaki.

Nato so se podali vsi predstavniki oblasti v županovo sobo v I. nadstropju mest-

Maribor, 19. novembra.

Kakor je bila veličastna sinočnja manifestacija z impozantnim sprevodom po glavnih cestah in ulicah Maribora, prav tako mogočno se je v zavesti jugoslovenske misli prebudil davi naš obmejni Maribor in dihlil s svojimi svežimi močmi v toplo jesensko jutro. Ovenčan z zelenjem in nešteti jugoslovenskimi trobojnicami je pokazal, da je središče jugoslovenskega življa na severu naše ljubljene Jugoslavije. Resna, skoraj mrka čela zvestih Maistrovih borcev so se zjasnila v mlademu jutru ob proslavi 15 letnice bojev, trpljenja, zmage.

Naravnost sijajno je uspelo današnje slavlje. Številna udeležba, navzočnost številnih uglednih predstavnikov, navdušenje, ki so ga izžvali govorniki, zlasti še general Maister sam s svojim krepkim obrisom usodnih dogodkov pred 15 leti, izročitev ščita osvoboditelju Maribora — vse to bo ostalo Mariboru v trajnem spominu, v še krepkejšo pobudo za delo v prid njegovemu lastnemu napredku in v obrambo za vselej proti vsakomur, ki bi ga znova zamamil pohlep po naši sveti zemlji.

nega magistrata, kjer je najprej mestni poveljnik general Hadžić izročil svoje in pisane čestitke zagrebškega armijskega generala Marića navzočemu generalu Maistru, nakar so čestitali rešitelju Maribora še pomočnik poveljnika savske divizijske oblasti general Pantar Draškić, zastopnik Nj. Vel. kralja polkovnik Popadič, mestni župan dr. Lipold, polkovnik Boža Putniković v imenu ministra vojske in mornarice, sreski načelnik dr. Seneković v svojem in v imenu bana dr. Marušića, predstavniki mestne policije dr. Guštin, nadalje starosta mariborske sokolske župe dr. Milan Goršek, v imenu predsedstva in celotnega senata njegov podpredsednik senator dr. Miroslav Ploj, v imenu vsega okraja Maribor-desni breg, narodna poslanca gosp. Krejčič in g. Vekoslav Spindler, okrajni podnačelnik za Maribor-desni breg Ajlec, v imenu lavantinske škofije msgr. dr. Umek in še drugi.

Na balkonu

Nato je stopil prvi na balkon mestne palače kraljev zastopnik polkovnik Popadič, ki je bil od množice burno pozdravljen. Za njim pa je nagovoril silno množico, ki je prekipela navdušenja, poslevočedi podpredsednik Zveze Maistrovih borcev, upokojeni podpolkovnik g. Avgust Škrabar, ki je med drugim dejal:

— Dragi navzoči! Na današnji praznik je zadela Zvezo Maistrovih borcev najvišja čast, ki si jo more želeli kaka organizacija. Nj. Vel. naš presvetli kralj Aleksander I. je izvolil poslati na proslavo svojega zastopnika polkovnika Popadiča, ki ga v imenu naše Zveze prav pristočno pozdravljam in ga prosim, da soproči Nj. Vel. kralju izraz neomajne zvestobe in udanosti v imenu vseh članov Zveze Maistrovih borcev. Kakor leta 1918. bomo vedno pripravljeni braniti našega kralja in našo domovino!

V nadaljnjem govoru je govornik še posebej toplo pozdravil tudi vse ostale predstavnike javnosti, zlasti generala Maistra. Nj. se še poleglo nepopisno burno spremljevanje govornika Škrabarja, ko se je dvignil silen, uprav ugošujoč aplavz, ki je sprejel osvoboditelja Maribora in naše severne meje, generala Rudolfa Maistra. S krepkimi besedami, ki so se segale vsem v dušo, da so se neprestano odzivali z odobravanjem, je general Maister nagovoril množico:

varovali naš Maribor, da ga niso pustošili in ropali tuji vojaški transporti, ki so se v prvih dnevih novembra valili noč in dan skozi mesto. Za naše nadaljnje delo pa nas je bilo seveda premalo. Zato sem 9. novembra za Spodnjo Stajersko napovedal mobilizacijo, ki nam je dala toliko zavednih mož in mladeničev, da smo 23. novembra ob 4. zjutraj razorožili nemško mestno zeleno gardo, ki je štela skoro 1500 glav. S tem smo podrli našim nasprotnikom zadnje upanje, da nam bodo iztrgali iz rok naš Maribor. Za rešitev Maribora pa se je naše delo šele začelo. Treba je bilo sovražnim oddelkom, ki so se zbirali v Lipnici, zapreti pot proti Jugoslaviji. Saj je bilo takrat geslo naših nasprotnikov, zlasti nemških železnih čarjev, da mora biti avstrijska meja proti Jugoslaviji vsaj pri Zidanem mostu. Zato sem od 25. novembra dalje

kjub splošni železničarski stavki s svojimi borci zasedel našo zapadno mejo in imel 1. decembra že zastraženo vse naše ozemlje od Radgone čez Špilje in Lučane do Velikoveca. Gradec in Dunaj sta pred vsem svetom protestirala, a moji borci so stali kakor vkopani na svojih postojankah in sovražni oddelki so zastojali butali ob ta živi zid. Zaradi svojih neuspehov je graška vlada zahtevala od ameriške komisije na Dunaju, naj prouči, kako krivična je naša zasedba. V prvi polovici januarja 1919 je res prišel ameriški polkovnik Miles, ki se je na naših postojankah prepričal o vsem in sporočil na Dunaj, da se od nas zasedena črta v splošnem ulema z našo narodnostno mejo. Miles je določil tudi premirje med mojimi in nemškimi oddelki. V Gradcu s to rešitvijo niso bili zadovoljni, zato so se-

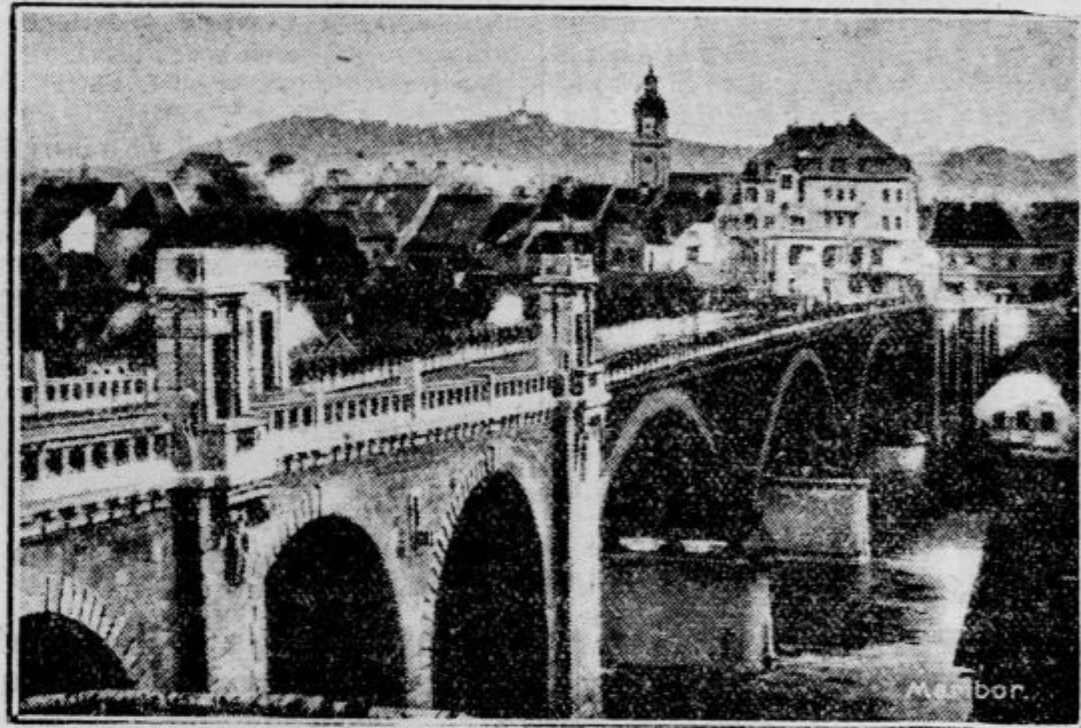

verno od Maribora začeli zbirati oborožene kmete, ki so vsak dan napadali naše postojanke in v začetku februarja s treh strani z močnimi silami navalili na Radgono, a so bili po tridnevni boju odločno odbiti. Ker so Nemci kljub dogovoru nasproti nam kršili premirje, smo prosili fanciesko komisijo v Zagrebu, naj določi demarkacijsko črto. Že drugi dan so poslali majorja Montegua, ki je ugotovil vse podrobnosti o nemških napadih. Pod vodstvom tega francoskega odposlanca smo imeli potem zastopniki ljubljanske in graške vlade v Mariboru konferenco, na kateri naj bi se sporazumeli za pomirjenje.

Po tridnevni srditem besednem boju je do končne odločitve v Parizu obveljala moja zasedena črta za demarkacijsko črto in sklenilo se je stalno premirje. To našo pogodbo sta kmalu potrdila beograjska in dunajska vlada in od mojih borcev zasedena črta je odločala, da so bila potem vse štajersko ozemlje južno od nje in posredno tudi Prekmurje ter Mežiška dolina na mirovni konferenci v Parizu prisojene Jugoslaviji.

To je hiter in kratek pregled najvažnejših dejanj, s katerimi smo našemu tukajšnjemu narodu rešili svobodo in dedno zemljo. Zdaj je ta lepa zemlja trdno naša, toda veliko, veliko jih je, ki žive na njej in od nje, pa ne vedo, koliko prestraženih in prečutih noči, koliko junaštva in ljubezni, koliko ran pa tudi smrti je terjala ta lepa zemlja, da je ostala naša. Najbolj vedo to moji zvesti borci. Če bi teh ne bilo, potem ne bi bil Maribor danes naš. Doležala bi ga ista usoda kakor slovensko Podravje.

Današnji praznik pa je tudi dan tihih spominov. Hvaležno se spominjam predsednika našega prvega narodnega sveta dr. Verstovška, podpredsednika dr. Rosine, tajnika ravnatelja Voglarja, dr. Jerovška, brezenskega župnika Volčiča in vseh drugih velikih borcev za našo svobodo, ki jih še krije naša svobodna zemlja. Zlasti pa se danes spominjam onih mojih zvestih borcev, ki so v ljubezni do rodne zemlje s krvjo zarisali in s smrtjo zapечатili njene svete meje. Vsako leto, kadar se v novembru in decembru spominjam naših obrambnih bojev, vidim v duhu svoje mrtve junake, ki se kakor senca pretipajo do državnih mejnikov, jih preizkušajo, če stojijo še tako trdno, kakor leta 1918., ko smo jih združeni postavljali. In slišim jih, kako me med seboj v strahu tehtajo: »Ali bo Maister z našimi zvestimi tovariši vedno branil te naše mejnike?« In jaz jim odgovarjam, kakor da bi bil kakor nekdanji med njimi: »Ne bojte se bratje! Bom jih branil, jaz in moji borci, z njimi pa vsi oni, ki so od nas prevzeli sveto dedščino stražarjev naše meje. In to je vsa slavna jugoslovenska vojska, na čelu li sam naš presvetli junaki vladar. In temu navdušenemu stražarju naših meja v našem Mariboru zakličimo: Živel Nj. Vel. kralj Aleksander!«

Ta sugestivni poziv je žel gromek odmev. Množica je vzkipela kakor razburkano morje in zabučala v izjavi zvestobe in vdanosti svojemu viteškemu vladarju in

vojskovodji. Godba je zaigrala državno himno, ki je prekrila vse veličastne ovacije kralju, kraljevskemu domu in domovini, krona vsega navdušenja.

Časni ščit osvoboditelju Maribora

Nato je stopil na balkon mariborski župan dr. Fran Lipold. V uvodu je pozdravil kraljevega zastopnika, nadalje generala Maistra in vse navzoče. Nato je naglasil pomembnost velikega dne pred 15 leti, ko je postal Maribor s širno zemljo okrog njega naša nacionalna last za vedno. Prežeti nacionalnega duha so stopili takrat v odločilnem trenutku v službo domovine general Maister in njegovi vrli, zaslužni borci. Svetovna vojna se je bližala koncu. Zmago in lavirke so odnašali na raznih bojnih frontah vrli srbski vojniki obnem z jugoslovenskimi dobrovoljci. Takratna silna borba teh junakov nam bo ostala v trajnem in častnem spominu. Večno slavno delo srbske in jugoslovenske dobrovoljske vojske, ki jo je vodil naš svetli vladar Nj. Vel. kralj Aleksander, je bil preboj solunske fronte. V odločilnem trenutku, ko so se krojile meje naše države na severu, pa so stopili na plan general Maister in njegovi odlični borci, ki so, prežeti z domoljubno ljubeznijo, s svojimi strnjimi vrstami postavili današnje severne državne mejnike in priborili v težkih, krvavih bojih in silnem požrtvovalnem trpljenju Jugoslaviji njen Maribor ter vse njegove prelepe okoliške kraje, od Radgone do Guštana in še dalje. Izkušnemu nastopu, odličnemu junaštvu generala Maistra ter njegovih borcev dolgujemo zahvalo za današnji severni svet naše domovine.

V pieteti se spominjam vseh onih vrlih mož, ki se jih je že spomnil v svojem govoru general Maister in ki so z vsemi svojimi silami skrbeli, da pride naša obmejna severna dežela pod okraj svoje težke zaslužene in s hrepenenjem pričakovane Jugoslavije. Čast in slava vsem vam, ki ste s svojim velikim delom in žrtvami dosegli osvobođenje Maribora in prelepega Podravja. Neizbrisno je delstvo, da Slovencem še ničesar ni padlo v roke brez borbe in žrtve ter brez lastnega truda. Zato je naša sveta dolžnost, da vse to, kar imamo in kar so nam priborili naši junaki v svoji brezmejni ljubezni do domovine in do nas, globoko spoštujemo in obvarujemo in lepi bodočnosti pod umnim, preizkušenim vodstvom našega prevzvišnega vladarja kralja Aleksandra I. V zahvalo za ogromno delo pa je mariborski mestni občinski svet odlikoval generala Maistra z mariborskim častnim meščanstvom in mu ob tej priliki izročam prave diplome v znak trajnega priznanja hrastov, z mogočnimi bakrenimi okovi okovan ščit, ki naj ga za vedno veže z nacionalnim Mariborom, kateremu je bil v najodločilnejših dneh mogočen ščit in varstvo. Pod tem simbolom zvestobe in hvalečnosti stopa danes jugoslovenski Maribor na svojo novo pot procvita in vseplošnega napredka...

Globoko ginjen se je general Maister zahvalil županu in vsemu občinskemu svetu za odlikovanje. Vso zahvalo pa je v svoji široki skromnosti takoj prenesel tudi na vse one, ki so sodelovali z njim v osvobodilnih dneh za naš Maribor in naše severne kraje. Svojo zahvalo je general

Maister zaključil z iskreno, močno poudarjeno željo, naj cvete naša obdravska prestolnica in naj Vsevišnji čuva prelepi Maribor, njegove dobre meščane in njegovega narodnega zaslužnega župana... Na trdnem hrastovem ščitu je med bakrenimi okovi izrezan pod mariborskim mestnim grbom naslednji posvetilni napis:

»Generalu Rudolfu Maistru, častnemu meščanu mesta Maribora, 11. maja 1933.« Ves potek slavnosti je prenašala ljubljanska radio-postaja, za katero je po končani slovesnosti prečital veleznimiv del iz zapiskov generala Maistra o prekratnih dneh v Mariboru, zlasti o 1. novembru 1918, njegov soborec g. Julij Guštin.

Ob izročitvi častnega meščanstva in pomembnega ščita so združeni pevci Ispavčeve župe na trgu pred magistratom zapeli pretresujočo »Molitve, množica pa kar ni mogla prenehati s spontanimi dokazi navdušenja.

Glavnega trga se je razvil mogočen sprevod vseh udeležencev slavnosti po Gosposki in Slovenski ulici ter po Aleksandrovi cesti mimo Trga svobode, kjer je defilirali pred generalom Maistrom in ostalimi odličnimi predstavniki mariborskega javnega življenja. Posebno velike ovacije je priredila v avtomobilu sedečemu generalu Maistru v mimohodu šolska mladina. Od več godb spremljani so defilirali pred generalom v vzornih vrstah sokolska konjenica, nacionalni poštarji in železničarji, generalovi borci, varaždinska mestna garda, sokolstvo, mladina, gasilci ter na tisoče članov mariborskih društev in ostalega občinstva.

Nadvse gniljivo in pristočno pa je bilo svidenje generala Maistra ob cerkvi z njegovimi borci, s katerimi se je pozdravil res prav očetovalno in s slehernim ob črtem stisku desnice izpregovoril nekaj toplih besed. Nato so vsi predstavniki oblasti in povabljeni gosti odšli v veliko dvorano Narodnega doma, kjer jim je mestna občina priredila bogato zakusko. Ob tej priliki so se obudili marsikateri svetli spomini na velike dneve.

Starodavni maribor ki mostal magistrat

Volitve v Španiji

Včerašnje volitve v španski parlament so potekle v splošnem mirno - Končni izid bo znan šele čez nekaj dni

Madrid, 19. novembra. d. Voilna borba, ki je bila končana z današnjim dnem, je bila zelo razburkava. Zahtevala je 32 mrtvih žrtev, dočim je bilo 40 ljudi ranjenih. Med smrtnimi žrtvami je v številni tudi 24 socialistov, ki so se ponesrečili z avtomobilom pri Hueszi. Za današnje volitve je vlada izvedla obširne varnostne ukrepe, da bi preprečila nemire, ker se je zvedelo, da nameravajo radikali elementi prirediti demonstracije. Ministrski predsednik Barrios je pozval prebivalstvo v posebnem proglasu, naj izvrši svojo volilno dolžnost.

Kakšen bo končni volilni izid, se za sedaj še ne more prerokovati. Mnogo je odvisno od glasovanja žensk, ki so danes v Španiji prvič volile v parlament in katerih število prekaša moške volilce za 70.000. Kakor znano, je socialistični minister Pr.eto imenoval svoječasno uvedbo ženske volilne pravice, ko jo je sklenil parlament, srek z bodalom v hrbet republike, ker je znano, da je vpliv duhovščine na ženske mnogo večji kakor pri moških.

Za 473 mandatov se je danes borilo 7000 kandidatov. Nobenega dvoma ni, da bo izšla iz volitev znatno ojačena desnica, ki je bila porazena pri parlamentarnih volitvah meseca aprila l. 1931, katere so dovele do padca monarhije. Napovedujejo, da si bo

desnica, ki je imela doslej 38 poslancev, priborila 150 mandatov.

Lerrouxova republikanska stranka pričakuje z nekaterimi sorodnimi strankami, da bo postala v novem parlamentu najmočnejša skupina in da bo odvzela levici njeno odločilno vlogo v državi.

Radikalna stranka je računala na glasove mnogoštevilnih monarhistično mislečih konzervativcev. V mnogih pokrajnah je prišlo do volilnih zvez republikanske stranke z desničarskimi agrarci. Socialisti so sklenili v nekaterih pokrajinah zveze s komunisti in sindikalisti, pričakujejo pa, da komunisti številčno ne bodo dosegli pomembnega uspeha. Končni izid volitev bo bržkone znan šele ob koncu tedna.

Volitve so se pričele ob 7. jutraj. Ze v dopoldanskih urah je bila udeležba volilcev zelo velika. Velika je tudi udeležba žensk, ki so tudi v volilnih borbah samih zastopale. Najbolj številno je bila po ženskah zastopana v teh odborih socialistična stranka.

Mesto samo je mirno. Snoči so bile ponekod burne manifestacije, ki pa so ostale krajeno omejene in niso vplivale na potek današnjih volitev.

Ob 10. dopoldne je notranji minister govoril po radiju in izjavil, da vlada povsod v Španiji mir.

Cilji nemške propagande

„Petit Parisien“ vztraja na avtentičnosti svojih odkritij o hitlerjevski propagandi za nemške imperialistične cilje

Pariz, 19. novembra. d. Glavni urednik „Petit Parisien“ E. J. Bois vztraja kljub ponovnim nemškim demantjem, da je dokument, ki je bil objavljen v listu o ciljih in sredstvih nemške propagande, popolnoma avtentičen. Ta izjava je tem bolj pomembna, ker se je „Petit Parisien“, ki je eden najbolj razširjenih francoskih listov, vsa leta odkritosrečno zavzemal za politiko sprave med Francijo in Nemčijo in sta glavni urednik E. J. Bois kakor tudi diplomatski urednik Julien, ki se je podpisal pod odkritja, objavljena v listu, ena izmed najbolj znanih novinarjev Francije in sploh na svetu. Bois piše v „Petit Parisien“:

Ce je kdo vodil pošteno mirovno politiko, ni bila Nemčija, temveč Francija. Če bi bil še na svetu mož, bodisi v vladi ali pa izven nje, ki je predstavljal to francosko politiko in čegar spominu bomo ostali zvesti (Briand), bi gotovo danes dvignil svoj močnejši glas ter postavil hitlerjevski imperializem na srmatni oter, kakor je to storil l. 1929. s tribune Društva narodov. Ta imperializem se zrcali v dokumentu, ki odkriva pravi obraz sedanjega vladarja Nemčije. Francija se ne pusti z nobenimi demantji, temveč samo z resničnimi dejstvi prepričati, v kolikor pa gre za deinstvo, poznamo zelo dobro samo eno — beg Nemčije iz Društva na-

rodov. To je zelo zgovorno dejstvo in sicer v enaki meri, kakor so navodila hitlerjevske propagande.

Berlin, 19. novembra. d. Nemški poslanik v Parizu je naprosil francosko vlado za posredovanje, da bi ji bili predloženi dokumenti oziroma njihovih faksimile, ki jih je priobčil „Petit Parisien“. Nemška vlada trdi, da so ti dokumenti ponarejeni.

Pariz, 19. novembra. d. Predsednik zunanjega političnega odbora v senatu, bivši poslanik Henry Berenger, je imel večerj senzacionalen govor o Hitlerju in židovskem vprašanju ter je izjavil med drugim: Nemčija je s svojimi židovskimi državljani ravnila z nenavadno brutalnostjo ter postavila 600.000 nemških židov na smrtonosni oter ali pa jih izgnala iz države. Zato je izzvala ogorčenje vsega kulturnega sveta. Na vprašanje, zakaj je ravnila tako, niso mogli niti dr. Göbbels niti drugi narodno-socialistični voditelji dati konkretnega odgovora. Kot edini vzrok so navajali, da so židje nearijci, pri čemer pa je treba ugotoviti, da sploh ni čistega nemškega plemena, ker je nemški narod mešanica vseh močnejših plemen. V resnici je prišlo do spora med dvema civilizacijama in do boja med nasiljem in duhom. Nemška civilizacija sloni na sirovi sili, židovska pa na duševni sili in mesijanizmu pravičnosti.

Razorožitvena pogajanja

Sestanek glavnih delegatov v svrhu razčiščenja in omo- gočenja nadaljnjih pogajanj

Zeneva, 19. novembra. d. Tajništvo Društva narodov je izdalo o včerašnjih razgovorih naslednji komunikacije:

»Predsednik razorožitvene konference Henderson je imel večerj dopoldne razgovore s Johnom Simonom in Edenom. Popoldne je sprejel Paula Boncourja in Massigla, nato pa italijanske delegata Di Soragno in Ruspolija. Predsednik Henderson je s svojimi posetniki podrobno proučil sedanj položaj. Zvečer se je sestel z zastopniki držav, v katerih imenu je John Simon podal svoje izjave 14. oktobra.»

Francoski zunanji minister Paul Boncour se je večerj popoldne sestel s poljskim delegatom grofom Razinskim, angleški zunanji minister John Simon pa je imel daljši razgovor z ameriškim poslanikom v Bernu Wilsonom in italijanskim delegatom Di Soragno.

Davi se je najprej sestel angleški zunanji minister Simon s predsednikom razorožitvene konference Hendersonom, kasneje pa sta se sestala italijanski delegat Di Soragna in francoski delegat Massigli. Ob 16. so se zbrali pri Hendersonu Simon, Eden, Paul Boncour, Di Soragna, dr. Beneš in generalni tajnik Društva narodov Avenol. Gre za to, da razčisti položaj. Stališče angleškega zunanjega ministra je tečajno. Angleška vlada bo vztrajala pri svojem razorožitvenem načrtu. Prav tako je razumljivo stališče italijanske vlade, ki smatra, da so pogajanja v Zenevi brezpredmetna, dokler se ne vrne Nemčija. Francosko stališče je jasno in popolno. Francija se bo držala svojih obveznosti in bo vztrajala pri svoji dosednji razorožitveni politiki. Angleška delegacija bo skušala izpremeniti svoje predloge, ki jih je razorožitvena konferenca soglasno odobrila dne 14. oktobra. Po največjih poročilih iz Berlina odklanja nemška vlada angleško konvencijo v celoti, zaradi česar nastaja vprašanje, komu bo koristilo, če bo angleška delegacija izpremenila svoje stališče.

Pariz, 19. novembra. AA. V današnji številki »Journala« poroča Saint Brice o položaju v Zenevi in pravi med drugim:

Francija smatra kot obvezen sporazum, ki je bil sklenjen 25. septembra med Francijo, Italijo in Anglijo in ki ga je sprejelo predsedništvo razorožitvene konference na svoji seji 14. oktobra glede nadaljnje razprave o Macdonaldovem načrtu razorožitvene konvencije. Zato zahteva, da o njem razpravljajo posamezni poročevalci in ožji ožbor in da predlože svoja poročila seji splošnega odbora, ki bo 4. decembra.

Kaže, da je predsednik razorožitvene konference Henderson drugega mnenja in da zato zagovarja, naj bi se vršila nova pogajanja.

Mi bomo na ta njegov predlog glede novih pogajanj pristali, pravi dalje Saint

Brice, treba pa je vedeti, da smatra Francija sporazum z dne 25. septembra kot obvezen za vse države, ki so nanj pristale, in da bo zaradi tega treba uvesti preizkusno dobo glede enakopravnosti. V tem smislu bodo morale prizadete delegacije uravnati svoje držanje.

Iz Rima poročajo, da je predsednik italijanske vlade Mussolini sročil obiskal francoskega poslanika v Rimu De Chamberna. Njun razgovor je trajal nad eno uro. Čeprav molče poučeni krogi o vsebini tega razgovora, se je vendar doznalo, da sta predsednik italijanske vlade in francoski poslanik pretresla vsa aktualna mednarodna vprašanja. V ospredju so bila predvsem razorožitvena vprašanja in vprašanja, kako naj bi se ublažila sedanja mednarodna napetost s ponovnimi pogajanj z Nemčijo.

V Parizu doslej še niso izdali uradnega komunikacija o tem sestanku med Mussolinijem in francoskim poslanikom v Rimu.

Nesoglasja v angleški vladi

London, 19. novembra. AA. Angleški liberalni krogi smatrajo, da je položaj zunanjega ministra Johna Simona postal v zadnjem času slab, zaradi česar ni izključeno, da bo izpadel iz sedanje vlade.

Lista »Sunday Referee« in »Sunday Dispatch« trditva, da je položaj zunanjega ministra ogrožen zaradi nesoglasja med njim in drugimi člani Macdonaldove vlade, ki so nastala zaradi razorožitvenega vprašanja in glede nadaljnjega zadržanja angleške vlade v tej zadevi.

»Sunday Dispatch« pravi, da uživa Simon v svoji stranki neomejeno zaupanje. Zato bi ta stranka, če bi Simon izpadel iz vlade, takoj prešla v najstrožjo opozicijo. V tem primeru bi bil ogrožen položaj Macdonaldove vlade same.

Tudi »Observer« govori o možnosti Simonove ostavke. List naglašja, da bi Simonov odhod iz vlade imel v sedanjih okoliščinah velike posledice. Javnost bi smatrala, da je bil Simon žrtvovan samo zato, da bi vlada zadostila zahtevam nemških narodno-socialističnih krogov. To pa ne bi bilo združljivo z ugledom Velike Britanije. S tem v zvezi opozarjajo poučeni krogi na primer nekdanjega francoskega zunanjega ministra Delcasseja.

Velika rudniška nesreča

Grasmoor, 19. novembra. AA. V tujakšnji rudniku se je danes dogodila eksplozija. Vodstvo je izdalo komunikacije, v katerem pravi, da je bilo ob času eksplozije v rovih 31 rudarjev. Pri nesreči je našlo smrt 15 rudarjev.

Gospodarsko sodelovanje s Čehoslovaško

Beograd, 19. novembra. p. Kakor poročajo iz Prage, se je vršila tamkaj pod predstvom g. Dvořacka druga glavna skupščina čehoslovaško-jugoslovenske gospodarske zbornice, ki so se je udeležili tudi častni predsednik poslanik dr. Grisogono in mnogi ugledni predstavniki gospodarskega življenja. V debati so razpravljali o ureditvi plačilnih odnosov med obema državama. Na skupščini so bili izvoljeni za častne člane zaradi zaslug, ki so si jih zlasti pridobili za osnovevanje zbornice, minister dr. Albert Kramer, direktor zavoda za pospeševanje zunanje trgovine dr. Tomičič, narodni poslanec in bivši minister Ivan Močvir, načelnik ministrstva za trgovino in industrijo dr. Pilja ter univerzitetni profesor dr. Milan Todorović.

Bolgarski novinarji v Topoli

Beograd, 19. novembra. Danes so bolgarski novinarji obiskali grob Neznanege junaka za Avaki. Spremljali so jih predsednik Jugoslovenskega novinarskega združenja v Beogradu Kuzmič, zastopniki jugoslovenskih listov, predstavniki jugoslovenskega bolgarske lige, dr. Ceda Djurdjević in šef publicističnega oddelka centralnega presbitorja Parežanin. V imenu bolgarskih novinarjev je položil na grob Neznanege junaka krasen šop cvetja predsednik bolgarskega novinarskega združenja Stanev, ki je s kratkim ali ganljivim govorom pozval prisotne, naj počaste Neznanege junaka z dvaminutnim molkom. Bolgarskim novinarjem je bila nato prirejena zakuska v hotelu na Avaki. Zatem so odpotovali v Oplenac, kjer so si ogledali kraljevo ustanovo in njene znamenitosti. V Topoli jim je bilo prirejeno kosilo, po katerem so si ogledali tamošnjo vinogradiško zadružno.

Kongres dentistov

Zagreb, 19. novembra. n. Danes se je vršil v Zagrebu kongres dentistov iz Jugoslavije. Udeležiti so se ga tudi podpredsednik lige dentistov Evrope Novak iz Prage ter tajnik te lige Hajek, zastopnik organizacije čehoslovaških dentistov Urban, zastopnik avstrijskih dentistov Shetscheny in tudi delegati iz Ljubljane. Predsednik Ugrinč je najprej predlagal, da se odpošljejo pozdravne brožavke Nj. Vel. kralju, predsedniku vlade ter ministru za socialno politiko in narodno zdravje, nato pa je v svojem pozdravnem govoru poudarjal, da sta najstarejši organizaciji dentistov v Ljubljani in Zagrebu, ker drugod ne obstoje. Ti dve organizaciji sta smatrali za svojo dolžnost, da sta sklenili na konferenci v Rimskih Toplicah sklicanje današnjega kongresa v proslova 20letnice svojega obstoja. Nato je govoril podpredsednik lige dentistov Novak. Sklenjeno je bilo, da se osnuje zveza organizacij dentistov in zobnih tehnikov za vsa država. V začetni odbor so bili izvoljeni Ugrinč, Latincić, Golob, Jedlička, Ogrič, Radovan in Frank. Po kongresu so si udeleženci ogledali dentistično razstavo.

Seja poslanskega kluba JNS

Beograd, 19. novembra. p. Poslanski klub JNS bo imel svojo sejo v četrtek 23. t. m. ob 5. popoldne.

Proslava osvoboditve Sente

Beograd, 19. novembra. p. Iz Sente poročajo, da so tamkaj slovesno proslavili 15-letnico prihoda srbske osvobodilne vojske. Obenem se je proslavilo osnovevanje tamošnje četniškega združenja. Na proslavi je zastopal Nj. Vel. kralja general Belmarković. Razvijti četniške zastave je kumoval general Jovan Naumović. Slovesnosti se je udeležilo večje število četnikov iz Beograda.

Volitve v beograjski odvetniški zbornici

Beograd, 19. novembra. p. Danes se je zopet sestala beograjska odvetniška zbornica k volitvi predsedništva. Za predsednika je bil ponovno izbran beograjski odvetnik Dragotin Janković.

Zborovanje beograjskih zasebnih nameščencev

Beograd, 19. novembra. p. Beograjski zasebni nameščenci so imeli danes dobro uspešno zborovanje, na katerem so izvolili akcijski odbor, ki naj bi započel intenzivno akcijo za ureditev njihovih zadev, zlasti pa pokojniškega zavarovanja. V sprejeti resoluciji zahtevajo, naj se zakon o pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščencev, ki je veljaven v dravski banovini in Dalmaciji, razširi na vsa država. Obenem se je izvede revizija tega zakona ter mžajo službena lista, potrebna za pridobitev popolne pokojnine, od 40 na 30 let.

Naše gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 20. novembra: »V agoniji«. A. Torek, 21. novembra: Zaprti (»Pravica do greha« Gostovanje v Celju.)

Drevi ob 20. uri se vprizori po daljšem presledku Križeva drama »V agoniji« za red A. Ker je to poslednja vprizoritev tega dela, opozarjamo nanjo vse one, ki doslej niso utegnili posetiti te predstave.

Ljubljanska drama pristopi v tem tednu k studiju dveh novitet, in sicer prve mladinske igre v tej sezoni Försterjeve igre v osmih slikah »Robinson ne sme umreti« in pa prvega izvirnega dela, Goljeve »Kulture privedite v Črni mlaki«. Premieri obeh del bosta prve dni decembra. Režijo ima prof. O. Šest.

OPERA.

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 20. novembra: Zaprti Torek, 21. novembra: »Pikova dama« C.

Čajkovskega »Pikova dama« se ponovi v operi jutri, v torek, za red C. Vloga Lize poje kot gost ga. Kunčeva.

Ameriško-ruski sporazum

Ukrajinske demonstracije v New Yorku — Čehoslovaški industriji za zblizanje z Rusijo

Washington, 19. novembra. AA. Za prvega sovjetskega poslanika v Washingtonu bo bržkone imenovan bivši ruski poslanik na Japonskem Trovanovskij.

Znani član senata in nasprotnik Sovjetske Rusije Fich je opozoril vlado na delovanje komunistov v Zedinjenih državah in zahteval primerne ukrepe proti temu rovarjenju.

V New Yorku je včeraj kakih 7000 Ukrajincev priredilo prav bučne demonstracije v protest proti ameriškem priznanju Sovjetske unije. Med demonstracijami je prišlo do spopada Ukrajincev s komunisti. Veliko število oseb je bilo ranjenih, med njimi trije policisti.

V Washingtonu so komunisti demonstrirali pred nemškim poslaništvom. 14 komunistov je bilo aretiranih.

Moskva, 19. novembra. AA. Sovjetska vlada je pristala na imenovanje Bullitta za ameriškega poslanika v Moskvi.

Kako se Amerika brani priseljencev

Zanimivi povodi deportacij — Vsak priseljenec je 5 let na preizkušnji

Cleveland, novembra

Ze prej, predno so Zedinjene države tako močno omejele priseljevanje, so že poskrbele za zakonita sredstva, da se lahko neljubih priseljencev iznebijo. Sprejeta so bila namreč zelo zamotana določila o vrnitvi priseljencev ali o deportacijah. Lahko se reče, da je vsak priseljenec v Zedinjenih državah prvih pet let svojega bivanja na preizkušnji. Ko mine ta doba in če ni nikdar prišel v nasprotstva z določili priseljenjskih oblasti, je glavnih skrbni seveda konec. So pa vendarle še določila, po katerih se nekatere priseljence lahko odpošlje v staro domovino ne glede na to, koliko časa že prebivajo v Ameriki. Izženejo se lahko v prvi vrsti zvezo osebe, ki so bile kaznovane zaradi zločinov iz sebičnih namenov, v enaki nevarnosti pa so tudi pristihi gotovih političnih programov. To je seveda zelo raztegljivo, ker se lahko razna naziranja od časa do časa smatrajo za nevarna obstoječemu redu. Nobenega jamstva za stalno bivanje na področju Zedinjenih držav pa nimajo oni, ki so po prvem juliju l. 1924. po kakih ovinkih, torej nepostavno prišli na področje Zedinjenih držav, ali pa če jim je bilo bivanje dovoljeno samo začasno. Bilo je že nešteto primerov, da so po dolgih letih izgnali priseljence, ki so se priselili iz Južne Amerike z vednostjo vseh priseljenjskih oblasti. Ko so dobili dovoljenje za začasno bivanje, niso niti mislili, da bo tako dovoljenje po dolgih letih kar naenkrat prekljčeno. Taki priseljenci so se zamerili kak lokalni oblasti in ko se je ta spomnila, da so dobili pred dolgimi leti le začasno dovoljenje bivanja, je takoj izposlovala izgon. Po raznih mezdnih bojih je na tisoče takih primerov.

Za priseljence so zelo nevarni tudi vsi še tako kratki presledki stalnega bivanja na področju Zedinjenih držav. Pod takimi presledki se razumejo celo kratki izleti — recimo — nekam v Kanado. Če bi se ga oblasti rade iznebile, je priseljenec s takim izletom izgubil vse pravice, ki si jih je pridobil tekom dolgih let.

Ce ga po izletu sploh še sprejmejo, ga sprejmejo samo začasno z novo dobo petletne preizkušnje. Za vzroke deportacij v tej petletni preizkusni dobi so navedene v zakonu tudi razne bolezni. Če n. p. kdo v dobi prvih pet let svojega bivanja v Ameriki zblazni, ga kratkoma izženejo, ker se mu prav gotovo ne bo posrečil dokaz, da segajo vzroki njegove duševne bolezni v dobo po prihodu v Ameriko.

Osnovni priseljenjski zakon od leta 1917. določa, da inozemec, ki je bil po pomoti ali po malomarnosti kake priseljenjske oblasti pripuščten na področje Zedinjenih držav, lahko takoj, kadar bodo druga

Praga, 19. novembra. AA. Čehoslovaški listi komentirajo obširno ameriško priznanje Sovjetske unije.

»Venkov« pravi, da sta Amerika in Rusija po naravi navezani druga na drugo. Zato lahko postaneta dobra prijatelja. Ničesar jih ne deli, pač pa je mnogo stvari, ki jih družijo. Obe imata razen vsega še skupnega, močnega in trdovratnega sovražnika.

»Narodny Osvobozenic« smatra, da je storila Rusija velik korak v mednarodno politiko, ker je okrepila svojo veljavo, obenem pa mir, kajti skupna politika Amerike in Rusije bo omejila vojaško ekspanzijo Japonske.

Na borzi se je vršil sestanek, na katerem so gospodarstveniki zahtevali, naj bi se začela pogodba z dne 6. junija 1922 med Čehoslovaško in Rusijo izpremenila v pogodbo o priznanju Sovjetske unije de jure in v trgovinsko konvencijo. To so zahtevali zlasti čehoslovaški industrijci.

oblastva izvedela za okoliščine njegove vselitve izgubi vse pravice do naselitve, pa naj si jih je pridobil že pred mnogimi leti. Jasno je, da se da tako določilo izkoristiti proti neljubim priseljencem na vse mogoče načine. Posebna določba zakona o deportacijah pa določa, da se lahko odstrani iz zvezne države vsakega tujca, ki je tekom prvih let svojega bivanja padel v breme javne dobrodelnosti. Kakor pri bolnikih, so tudi v tem primeru seveda izzeti oni, ki lahko predložijo vsa dokazila, da so vzroki njegovega siromaštva nastali po prihodu v Ameriko. Takega dokaza seveda ne bo mogel podati niti eden od priseljencev, ko je vendarle znano, da se od priseljencev zahteva samo minimalna vsota ameriškega denarja in da večjih zneskov, ki jih je kdo prinesel s seboj iz stare domovine, oblastva pri vselitvi sploh ne beležijo. Izganjajo pa naposled tudi one, o katerih se je šele pozneje dognalo, da so bili, če tudi samo za kratek čas, v dobi prvih petih let deležni javne dobrodelnosti. To določilo odpira vrata velikim zlorabam. Po 10, 15 letih se lahko ugotovi, da je bil kak priseljenec v nekem kraju deležen javne pomoči zaradi kake prometne nesreče in to zadostuje, da ga izženejo, če se je zameril s svojim političnim udeleževanjem ali na kak drug način lokalnim oblastnikom. Tako zadoštuje, če se najdejo zapiski kake javne ambulance o skromni zdravniški pomoči, ki mu je bila pred dolgimi leti izkazana. Kakor duševne bolezni, tako tvorijo povod deportacije še razne druge bolezni, ki prehajajo od roda do roda in ki so sploh nalezljive. Celotika, ki jo dobijo mnogi priseljenci pri težkem delu in v slabih življenjskih razmerah, je vsota med take bolezni. Reče, ki skuša dokazati, da je dobil že v Ameriki kali te bolezni, pa je seveda, če je želela to lokalna oblast, zavrnjen od vsake zdravniške komisije, češ, da je prinesel bolezen že s seboj.

Iz vsega tega je razvidno, da se lahko ameriške oblasti na podlagi raznih predpisov odkrižajo vsakega priseljenca ne samo v prvih petih letih njegovega bivanja, temveč tudi pozneje, dokler si ne pridodi državljanstva. Državljanstva pa mnogi ne dobijo, ker ne morejo plačati pristojbin, ali pa ker imajo oblasti kake pomisleke v prej označenih smereh. Direktor državljanjskih zavodov v državi Ohio, George A. Green, ki je iskren zagovornik tujcemcev in je že tisočim pomagal do državljanjskih pravic, je nedavno izjavil, da je v Clevelandu okrog 150.000 oseb brez državljanstva. Po njegovem mnenju je tako v glavnem zaradi tega, ker se državljanske pravice prodajajo za denar, namesto da bi se dajale na podlagi postav.

Pod zastavo iredentizma

Pula, 19. novembra.

Pula in ž njo vsa Istra je od zadnjih dni meseca oktobra sem živila celih štiri- najst dni v omotici fašističnega navdušenja, kakor ga menda še ni bilo tu, odkar je nad našo kršno Istro zavladal fašizem. Najprej obletnica fašističnega pohoda na Rim, potem obletnica italijanske »zmage« v svetovni vojni z »osvobojenjem« dotlej »neodrešenih« pokrajin, nato proslava »odkritja največjega spomenika skrbi in ljubezni fašističnega režima napram Istri«, slavnostna otvoritev istrskega vodovoda in naposled kraljev rojstni dan z velikimi vojaškimi paradami, pri katerih je seveda v celoti sodelovala tudi fašistična milica. Pri vseh teh hrupnih slavnostih je moralo sodelovati tudi podeželsko prebivalstvo jugoslovenske narodnosti, kajti drugače vso okusilo na lastni koži in le prebričko vso toliko proslavljanju skrb in ljubezen fašističnega režima. Zlasti k otvoritvi vodovoda je moralo vse, kar leže ino gre, dati je vse, kar se je storilo doslej, komaj začetek in bo imelo svojo korist od naprave skoraj izključno le prebivalstvo starih italijanskih gnezd, ki leže ob zapadni morški obali in samo par občin z našim prebivalstvom med Buzetom in Porečem. Vsa notranja Istra pa bo morala čakati boljših časov. Pa je vendar vse moralo k slavnostim, čeprav z zelo pritegnjenim jermenom okoli pasu, ker prebivalstvo zlasti v notranjih delih Istre že danes dobesedno strada. S kakim navdušenjem se je naše ljudstvo udeleževalo teh slavnosti, si je po vsem tem pač lahko misliti.

Zato pa so se s tem hrupnejšim navdušenjem udeleževali vseh teh svečanosti naši »neodrešenci«, katerih imamo v Puli dve skupini: dalmatinsko in krško. Dalmatinci imajo svojo podružnico »Dalmatinske akcije« in nastopajo z »dalmatinsko zastavo« (tri leopardove glave na modrem polju). Krški »neodrešenci« pa se doslej niso preveč kazali v javnosti, čemur je bil pač glavni vzrok dejstvo, da niso imeli svoje zastave. Ta nedostatek so sedaj odpravili in ob priliki proslave »zmage« so dobili tudi oni svojo zastavo. Tukajšnji »Corriere Istriano« je poročal o tem dobesedno tako-le:

»Krški begunci imajo svoj prapor. — O priliki XV. obletnice zmage se je Državno beguncev s Krka, ki ima svoj sedež v Puli, udeleževalo proslave, nastopajoč prvič z društvenim praporom, darilom tukajšnjega someščana Avrelia Brussija (Brusa). Prapor je najfineje izdelan, ves iz svetlomode svile, na njem pa je grb mesta Krke, predstavljajoč uharico na treh pečinah. Odbor Društva beguncev s Krka se iz vsega srca zahvaljuje inž. Brussiju in izražajo željo, da bi prapor mogel že v bližnji bodočnosti zaplapolati v svojem naravnem sedežu.»

Tako se torej vse fašistične slavnosti, pa naj so že kakršnoli, ob kakršnihkoli prilikah, vedno pretvarjajo v iredentistične manifestacije in si lahko mislite, s kakimi vzklizi so množice v omotici svojega navdušenja pozdravljale »neodrešence« Krčane in njihov sovji prapor!

Objave

Polkovnik Mihailo Golubović v Celju slavi 21. novembra svojo slavo.

Jarmila Novotna poje v filmu »Noč velike ljubezni« samo še danes ob 16. Nadaljnji predstavi odpadeta zaradi koncerta Slovenskega kvinteta.

»Sv. Gorac« ZKD bo predvajala svoj film danes ob pol 15. ter točno ob 18. Ker je film danes zadnjič na sporedu, opozarjamo zlasti naše smučarje.

Nocojšnji koncert Slovenskega vokalnega kvinteta v Filharmonični dvorani ima naslednji spored: 1. Josip Pavčič: Kmečka balada, Risto Savin: Kosa in Anton Lajovic: Megle. Poje kvintet. 2. Risto Savin: Skala v Savinji, Ludvik Zepić: Poljska pesem in Gazela, poje Jug Milan. 3. Gallus-Petelin Jakob: Preparete corda vestra, Civitatem istam Tu circunda Domine in Ascendi Deus in jubilatione. Poje kvintet. 4. Risto Savin: Maškera, Niko Štrifot: Priša je cesarski pot in Hodi da, Minka! Poje Petrovič Tone. 5. Stevo Mokranjac: Prva rukovet: Iz moje domovine, Emil Adamič: Za platom. Poje kvintet. Oba solista spremlja na klavirju g. Gallatia. Na koncert, ki je po svojem sporedu izredno zanimiv, in bo po izvajanju priznanega Slovenskega vokalnega kvinteta prav gotovo odličan, opozarjamo in vabimo k obilnemu posetu.

Sokol I. Ljubljana-Tabor sporoča svoje- mu članstvu, da je preminul zvesti član br. Mlakar, profesor drzavnege učiteljskega. Pogreb pokojnika bo v ponedeljek 20. t. m. ob 16. iz hiše žalosti, Prisijna ulica 3. Uprava vabi bratsko članstvo, da ga v čim večjem številu spremimo na njegovi zadnji poti v civilu z znakom. Zdravo! Uprava.

Dostojanstven pogreb Petra Grassellija

Ljubljana je na izredno lep način počastila zadnje pot svojega prvega slovenskega župana — Po številnih predstavnikih je bil pri pogrebu zastopan ves narod

Ljubljana, 19. novembra. Sredi žalostnega, z oblaki in z meglo zasrtega novembrskega dneva je danes popoldne Ljubljana pospremila svojega prvega slovenskega župana na njegovo poslednje domovanje. Davi so truplo Petra Grassellija prepeljali iz hiše žalosti v mestno hišo, kjer so ga sredi zelenja, cvetja in vencev položili v avli na mrtvaški oder.

Ozadje prostora je krasil portret pokojnega župana, ovit s mrtvaškim florom, ob vznožju krata pa je stala častna straža dveh mestnih uslužbencev v uniformah. Sem je ves dan prihajala množica prebivalstva, da izkaže poslednjo čast velikemu možu, a čigar imenom in delom je zrezano vsajenje nacionalne Ljubljane. Aranžman mrtvaškega odra je bil zares krasen, zlasti pa je občinstvo občudovalo sline lepe in številne vence, razložene okrog odra.

Za politično popoldansko uro je bil na povelje pogreb. Dosti prej so se pričele pred mestno hišo zgrinjati množice narodnega občinstva, da v sprejemo ali vsaj v spalnici pospremiti Petra Grassellija. Ko so krsto dvignili z odra, je prvi zbor Glasbene Matice pod vodstvom ravnatelja Poliča ubrano zapel žalostno. Z njo se je poslovil od soustanovitelja našega osrednjega glasbenega zavoda.

Županovo slovo

Nato je župan dr. Puc izgovoril prvo svojo slovenskemu predhodniku na stolu mestnega župana nekaj iskrenih, toplih besed. Peter Grasselli je bil tisti ljubljanski župan, ki je z njim naša metropola privikar v zgodovini glasno manifestirala, da je njeno prebivalstvo že od zdavnaj po večini slovensko. In zgodovina je Petru Grasselliju in njegovemu delu dala vse radosenje. On, a čigar delom in zmagi je Ljubljana pred 50 leti pokazala, da je slovenska, je nekako osvobodilje in združitve vsega naroda in danes lahko rečemo, da bo prvi slovenski župan lahko mirno spal v svobodni zemlji.

Za županom je izgovoril prvi podstarosta SKJ Gangl te-le pomne besede v poslednji podzavni enemu prvih in največjih borcev našega sokolstva.

Poslednjemu iz „Južnega Sokola“

Brat Peter Grasselli! Pristopam k tvoji krsti, da t. v imenu jugoslovenskega Sokolstva in v imenu vsega slovenskega Sokolstva izrečem bratko besedo v poslednje slovo, ko odhajaš sedaj za vedno od nas.

Tvoje življenje se je nagnilo k zatonu, ko ti je dobrotno nebo naklonilo visoko stevilo let in ko si z radostnim srcem usikal uresničeno in izpolnjen mnogih upov, sanj in želja, ki so te že v mladeniških letih silile, da si se ves ognjevit, uporen, borben, navdušen in ustvarjajoč posvetil službi naroda in domovine. Takrat sta oba — narod in domovina — ječala pod tvoje peto, in naše bolno mesto, to poglavito torišče tvoje rodoljubne delovanja, se je potapljalo v valovih tujcev, nam sovražnega gospostva.

Dobrih sedemdeset let je od tedaj, ko si iz zlate slovenske Prage v Tyrsevi duši sploščal sokolska ideja utrla preko vseh umetno in nasilno postavljenih mej zmagovalno na slovenski jug Evrope in se je najprej ustavila v tem našem belem mestu. In kakor so se tej ideji, znameniti novega nacionalnega življenja, početniki največjih naporov in najljubejših borb za prepoved čast in svobodo naroda, odpirale duše českega sveta in jo sprejemale vase, tako si tudi ti, brat Peter Grasselli — eden intelektualno najjačih med svojimi soborci in vrstniki — to idejo prestregel v svoje prsi, jo spojil kot sestavni in bistveni del v svojo duševnostjo in ji ostal zvest in vdan do poslednjega trenutka svojega življenja. Južni Sokol in njegov naslednik Ljubljanski Sokol sta te sprejela v zgodovino svojih bojev in naporov, a s tem si se predal vsemu slovenskemu Sokolstvu, ki s častjo in ponosom ponavlja tvoje ime v vrsti onih bratov, ki so se prvi zgrinjali ob zmagovalnem in neoskrunjenem sokolskem praporu.

Vedno si nam bil zgled iskrenega in značajnega Sokola, ki si s stalno pozornostjo in z veliko ljubeznijo spremljal naša prizadevanja in si se z največjo radostjo navduševal ob vsakem uspehu sokolskega pozhrtvovalnega delovanja. Le majhno je bilo stevilo bratov, ki so s teboj vred kumovali Južnemu Sokolu. A danes? Danes nas je v Jugoslaviji na stotine, in v vsakem našem srcu odzvanja tvoje ime kakor pozdravni glas iz davne prošlosti, kakor klic novega, v viharjih razgibanega in ojeklenega življenja in kakor poziv k

novim najvišjim naporom, posvečenim močnostmi domovine in veličini naroda! In šele nekaj mesecev je od tedaj, kar je tisočletna naša reka lila mimo tvojeje stanovanja. Gledal si nas z okna s solznimi očmi, tvoja sokolska duša pa je hitela z nami, veselil se našega silnega razmaha. Hvala ti, brat Peter, za vse, kar si storil za nas! Od našega debla se je odkrnila zadnja najstarejša veja, ki je bila svoj življenjski sok iz živega vrelca prvega navdušenega in zmagovalnega zaleta sokolske misli! Sedaj legaš med vrste onih, ki so prvi orali in obdelovali našo njivo — v pokoji ti, a mi v nove borbe do novih zmag!

Ob tvoji krsti se je ustavil naš sokolski pohod le toliko, da ti izrečemo svoje globoko spoštovanje in ti izpričamo svojo bratstvo ljubezen. In ko od stopimo zopet na staro pot truda in dela, ponese mo s seboj spomin na tebe, ki nas bodreče in dvigajoče spremlja v bodočnost!

Brat Peter Grasselli, slava tvojemu imenu in spominu!

Žalni sprevod

Po teh spominskih besedah, ki jih je vsa množica s tiho pobožnostjo poslušala, se je med gostim špijlerjem formiral žalni sprevod, kakršne Ljubljana zelo redko vidi. Dostojanstven je bil! Na čelu četa sokolskih jezdecov, za njimi godba Sokola I. z dirigentom Švajgerjem, nato dolga vrsta Sokolov in Sokolice s podstarostom Ganglom in starostom pokojnikovega matičnega društva, Sokola Ljubljane, Kajzeljem, za Sokoli so se zvrstili gasilci, za njimi ves Matični zbor. Sledil je voz, do vrha naložen cvetja, nato voz z duhovščino, na kar so sledila v sprejemo pokojnikova odlikovanja. Ob mrtvaškem vozu, ki sta bi-

la vanj vprežena dva para konj, je korakala častna straža Sokolov in mestnih uslužbencev. Za krsto je stopalo najvišje sorodstvo, nato so se vrstili predstavniki oblastev, korporacij in društev in tolikem številu, da ne moremo naštetih imen. Med drugimi so bili v sprejemo konzul francoske republike Neuville, konzul CSR Ševčik, inspektor dr. Guštin za bana in bansko upravo, župan dr. Puc, predsednik RK, MZD in občinski svetnik dr. Fetič, podstaršina Jugoslovenske gasilske zveze Turk, predsednik Glasbene Matice senator dr. Ravnihar in ravnatelj Hulač, načelnik konzorcija »Jutra« Ribnikar, senatorji dr. Gregorin, Hribar in dr. Rožič, kranjski župan Pirc, skoro vsi ljubljanski občinski svetniki in magistratni namestniki, zastopstvo Narodne tiskarne, veliko število narodnega žentstva z go. Tavčarjevo in Puovo na čelu itd. itd.

Bil je to pogrebni sprevod, ki je sam po sebi pokazal, kako s pokojnim županom lega v grob pomemben kos naše zgodovine: toliko je bilo za krsto najodličnejših predstavnikov, zastopnikov in odposlancev, da lahko rečemo, da je za pogrebom nekdanjega voditelja šel ves narod.

Sredi turobnega popoldneva so med žalostnikami in iskrenimi poslovnimi besedami pri Sv. Križu položili truplo Petra Grassellija v grob. Ob odprtem grobu sta se od pokojnika še enkrat poslovila predsednik Glasbene Matice senator dr. Ravnihar in starosta Ljubljanskega Sokola Kajzelj, zbor Matice pa je zapel »Blagor mu, ki se spojiče, Lahak bodi pokojniku počitek po dolgi poti življenja! Narod dolguje Petru Grasselliju toplo hvalečnost, ki mu jo bo tudi ohranil s častno, vedno svetlim spominom.

Naše gledališče v borbi s krizo:

Rekord dramskih predstav

Igralci so borbo s krizo sami vzeli v roke — Lep dokaz uspešnega pozhrtvovalnega dela - V dveh hišah naenkrat

Ljubljana, 19. novembra. Sobota in nedelja sta v borbi našega Narodnega gledališča za obstanek dva pomembna dneva. Gledališče je pod novim vodstvom v sporazumu s članstvom sklenilo, da obrat in produkcijo poveča na maksimum, in tako je Ljubljana danes doživela senzacijo, da je gledališče popoldne in večer dalo kar štiri predstave izven abonmana — in izmed teh štirih so bile kar tri drame.

Uprava je računala čisto prav: če ljudje preveč po redkem zahajajo v teater, jih je treba bolj pogosto vabiti in jim je treba dati čim večjo priliko izbire. Če se jim ne zdi vredno, da bi prišli v eno hišo, jim kar obe odprimo na stežaj. Današnje nedelje so napravili prvi poizkus — in lahko rečemo: poizkus se je obnesel.

V soboto zvečer sta drama in opera dala dve pomembni umetniški predstavi. V dramo so privikar igrali čudovito kljubudovno japonsko igranje »Praznik cvetočih česnje« v režiji Cirila Debeveca. Kljubudova ima naše občinstvo v nepozabnem spominu iz »Kroga s kredco«, in dasi je za aneodno premiero občajna reklama v literaturi izostala, se je gledališče vendarle zadosti dobro napolnilo. »Praznik cvetočih česnje« pa tudi zasluži, da tako zavoljo presretnosti vsebine kakor zavoljo svoje visoke umetniške lepote in zavoljo lepe prizoritve na našem odru postane igra našega širokega občinstva. Zgodba, ki jo tragedija pripoveduje, je stara več kot tisoč let in nam govori o ljubezni, kakršne še ni videl svet: mala Komachi (Vida Juvanova) žrtvuje svojo glavo rabelškemu meču, da bi rešila preganega, skritega princa, božjega vnuka Kwana, po katerem naj vstane svoboda in pravica na Japonskem (Jan), toda oteti princ ne sprejme zase te žrtve in se zabode še sam. Juvanova in Jan sta za svojo lepo igro prejela mnogo cvetja, mnogo zahvala pa so želi tudi vsi ostali igralci. — V operi pa so slišali »Tosca« z gostoma Kunčev in Franciom. Gledališče je bilo do dobre mere polno in občinstvo ni štedilo z aplavzom tako za umetnost gostov, kakor tudi naših pevcev.

Danes pa so igralci naše drame pokazali, da zmorejo še nekaj več, kakor bi si kdo iz publike ali pa od kritike drznil pričakovati od njih. Za isto uro popoldne ob treh sta bili napovedani kar dve dramski predstavi naenkrat: v dramski hiši »Okence« — zadnjičkrat v sezoni — v operi pa »Turške kumare«. Za ljudi, ki jim je kaj do smeha, ne pretežka izbira: kome, dija odlične česke pisateljice in igralke

Scheinplugeve je za bolj skromne, ne površne ljudi, ki jim mora tudi humor imeti oštine smisla in sentence, »Turške kumare« pa za vse nas, ki morda nimamo nobenega razloga, da bi se kdaj v svojem življenju zasmajali, pa bi se prav tako radi enkrat široko nasmajali brez vsakega razloga. Pri globoko znanih, konkurenčnih cenah od 5 do 15 Din — pomislite, kakšna slast, sedeti enkrat za počenih 15 Din tam, kjer bi sicer (bi podčrtal por.) lahko sedeli samo generalni direktorji, samo gospodje iz gornjih 10.000 — je »Okence« privabilo lepo število občinstva. In kar je največ vredno: med gledalci je bilo zlasti mnogo preprostitih, delovnih ljudi, ki jih bodo tako lepa dela kakor »Okence«, prav gotovo za stalno navezali na gledališče in umetnost. — Še večji obisk so seveda doživle »Turške kumare« v operi in smeha ni bilo ne konca ne kraja in nobenega dvoma ni, da si bodo ljudje še kdaj želeli videti lepo, dostojno veselje igrano v gledališču, da kar je glavno: gledališki blagajni se inkaso prične.

Se bolj kakor ta javni, vidni uspeh potencialnega gledališkega obrata pa je zanimiva in vsa priznanja vredna do vsakega pritirana produktivnost, pozhrtvovalna delavnost naših igralcev. Narodno gledališče ni kakor kakšno dobičkanosno podjetje, ki ga je treba sanirati, in zato razumemo, s koliko ljubeznijo se člani teatra zalagajo za gmojni obstanek in prosep svojih hiše. Za gledalca je bilo danes težko rešljivo vprašanje, kako bo drama ob istem času spravila čez deske dve igri, v katerih imata večje značilne vloge kar dva igralca: Zeleznik in Potokar. Zeleznik igra v »Turških kumarah« tistega vnetega, neuklonljivega ljubimca, ki prihaja skoraj v v vsaki sceni z drugačno masko na oder, da bi si priboril svojo izvoljenko, v »Okence« pa igra Diviška, slušateljka filozofske fakultete in brez njegovega silajnega nastopa bi si te komedije ne mogli misliti. Zeleznik je napravil čudež in je bil na obeh mestih naenkrat. Ko je v operi odigral kot glasbeni učitelj in kot znameniti slikar, je v hipu planil iz kostuma v civil in v avto, ki je čakal pripravljen, pa v dramo, kjer se je v hipu prepravil v študenta Diviška, stopil na oder, odigral to nepozabno vlogo, pa spet v civil in v avto in v opero, kjer je trenutek nato kot imeniten turški mogotec presekal vse voze v »Turških kumarah«. To je delo, ki ga lahko izvrši samo človek z živim ognjem v duši — in nič čudnega, da je publika akklamirala svojega igralca na odprtem odru. Enako je vreden vse po-

hvale Potokar, ki je moral prav tako v obeh komadnih postaviti dva moža — in v obeh komedijah podaja Potokar prav značilne ilke.

Zvečer so dali v dramo še »Sveto Ivanoc«, v kateri oba igralca prav tako nastopata v prav vidnih vlogah: to je pač najvišji rekord, ki ga je kdaj dosegel slovenski

igralcev. V operi pa so zvečer igrali »Travato«. Obe predstavi sta bili izven in sta enako privabili številno občinstvo.

Takšna je približna teatarska bilanca današnjega dne. In lahko rečemo: če bo naša Narodno gledališče v resnici kdaj sanirano, bo to predvsem zasluha naših igralcev in njihovega žilavega dela.

Uloga izseljencev

v naši nacionalni revoluciji

Pomen arhiva Jugoslovenske narodne obrane v Splitu

Ljubljana, 19. novembra.

Nedavno je objavilo »Jutro«, da je v varstvo sploške mešne občine izročen arhiv Jugoslovenske narodne obrane, ki vsebuje zanimive zgodovinske važne dokumente o sodelovanju naših rojakov v Južni Ameriki pri jugoslovenskem narodnem in državnem osvobodjenju. Ta arhiv je plod in pregled dolgoletnega dela, sestavljen pa ga je odbor, ki je bil izvoljen lani v Splitu. Odbor tvorijo dr. Ljubo Leontič, dr. Ivo Stalić, Zivko Vekarić in Ivo Lupis-Vukić, ki je že leta 1931. začel zbirati gradivo po vseh nasebinah naših rojakov v Južni Ameriki. Mnogo materiala pa je bilo že poprej donešenega v domovino in je prej omenjeni odbor torej le zaključil velikansko zbirko. O bistvu in pomenu arhiva naj sledi nekaj podatkov:

Jugoslovenska nacionalistična mladina je imela že pred vojno dobre zveze z našimi izselenci v Severni in Južni Ameriki, in ko so se ugledni člani te nacionalno revolucionarne organizacije v začetku svetovne vojne podali v inozemstvo, je bila pod okriljem Jugoslovenskega odbora v Rimu, Parizu in pozneje v Londonu uvedena akcija za politično organizacijo naših številnih nasebin v Ameriki. Vodilna ideja te akcije je bilo osvoboditev vseh jugoslovenskih dežel od tuje vladavine in uedinjenje v nacionalno državno socialno naprednega duha in visokega kulturnega stremljenja. Leta 1915. in 1916. je bila v Antofagasti (Chile) ustanovljena velika politična organizacija Jugoslovenov v Južni Ameriki pod imenom Jugoslovenska narodna obrana. Sedaj te organizacije je bil v Valparaisu, kjer je bil duša pokreta naš ugledni rojak, industrijec Pasko Baburizza. Naglo se je širilo delovanje nacionalno revolucionarne organizacije po vseh južnoameriških državah in je tako dosegla JNO do konca leta 1922. 65 podružnic, mnogo članov pa je imela tudi v mestih, kjer organizacija sicer ni bila izvedena.

Med nacionalno revolucionarnimi pokrovi

Ljubljanska kronika

Ljubljana, 19. novembra.

Megla. Megla od jutra do večera. Lahko bi bila krila skrivnostne dogodke, vendar pa je tudi tokrat bilo v Ljubljani kakor običajno ob takihle jesenskih nedeljah, ko se mesec nagiba h kraju: v drobnem nič novega! Niti niso turisti pohiteli na planine, samo redki smučarji so se drznili iskati prvi sneg na Gorenjsko, lovci pa so že resignirali, saj ni bilo videti niti sto korakov daleč. Seveda, izostali pa vendarle niso dogodki večjega pomena, o katerih pa poročamo posebej.

Policija je spet imela mir, izvzemši oni spopad na igrišču Primorja. Enako reševalna postaja v Ljubljani obolnico so sprejeli: predvsem poškodovanca pri današnji nogometni tekmi novinarja Brvorja Kešića, urednika beogradskega »Vremena«, ki ima mnogo poškodovano v kolenu. Zvečer so ga beogradski fantje hoteli vzeti seboj v Beograd, pa so zdravniki odsvetovali in tako ostane Kešić do okrevanja v Ljubljani. Nikakor pa poškodba ni nevarna, ker je ranjeno samo meso, ne pa kost. Želimo tovarišu skorajšnje zdravlje!

Nadalje je bolnica sprejela v oskrbo naslednje poškodovance:

Davi ob 3. so našli na Poljanski cesti poškodovanega zidarka Ivana Debernardija. Pravi, da so ga napadli štiri neznanci. V Ljubnem na Gorenjskem je 20 letni hlapec France Vodnik sinoči doma spodrsnil, udaril pri tem z desenco ob šipo in se močno porazil. Pri prevažanju drv pa je padel pod voz France Mali, sin posestnika iz Zabč (občina Vače) in si zlomil desno nogo. Po nesreči pa je bila s kamnom zadeta v levico dinarica Ana Brajdčeva iz Zakotja pri Dragatušu. V mraku je šla domov. Tam blizu je nekdo strahil hišo in ker se na njegov poziv ni odzvala, je zagnal kamen. Drugi nesreči za enkrat ni bilo. Lahko pa bi se ponovi primerile prav tik pri bolnišnici, ker je ob tamošnjem vrtu od regulacije tramvaja ostalo nekaj starih tračnic in kandelabrov, ki jih pasanti ponoči ne vidijo in se ta ali oni utegne čez nje prekuciti. Čeprav je tik zraven špital, prav gotovo nikdo nima veselja, da bi ga kar s ceste prinesli vanj s polomljenimi nogami.

Pristopajte k „Jadranski strazi“!

pogledu, ki naj bi bila na čast novo-pečenemu županu Andražu. Povabljeni je bila predvsem vsa žlahta do devetega kolena nazaj. Izvzeti so bili samo tisti, ki so trobili v desničarski rog.

Dona Peregrina ponoči še spati ni mogla, od same nestrpnosti in od skrbi. Ko pa je proti jutru malo zadremala, so se ji mahoma pritaknile vesele sanje: videla se je, kako stopa, vsa ponosna, v židani obleki, poleg svojega moža, župana Andraža.

Napolič je dan volitev.

Silna nervoznost se je polasčala done Peregrine. Čeprav je za trdno upala, da bo zmagal Andraž, bi bila že ob sami misli na zmago desničarjev kmalu omedlela.

Salamandrovci so se bili za žive in za mrtve. Zdaž so imeli levičarji večino, čez eno uro pa so jih spet posekali glasovi desničarjev.

Vas Salamander je bila španska vas pa vseeno napredna. Zato se razume, da je bil vsekrižem napeljan radio.

Dona Peregrina je vse popoldne presedela ob zvočniku, v gala obleki seveda, kakor se za županjo in spe vsekakor spodobi. Pobledevala je in zardevala, kakršna so bila pač poročila z volišča.

Ob petih popoldne: levičarji imajo večino.

Lovska pravda zaradi fazanov

Marca letos so postali lovski krogi po naših krajih pozorni na potek zanimive lovске pravde, ki se je pričela v Kamniku, kjer ima tamošnje lovsko društvo v zakupu lovišče v Mekinjah, lastnik gozda pa je g. Skofic iz Vrhopolj pri Kamniku. Šlo je za domnevno škodo, ki naj bi jo napravili fazani na kakih 5000 jelkah, kjer da so trgali jelove vršičke. Škoda je bila ocenjena na 3000 Din. Vsi poizkusi mirne poravnave med društvom in g. Skoficem so se izjalovili.

Iz raznih krajev, kjer so fazani doma so poslali mnenja glede škode, vsa pa so bila edina, da škoda niso povzročili fazani. Zaslili so razne izvedence v tu. In inozemstvo, soglasna sodba pa je bila, da je popolnoma izključeno, da bi fazani (mogoče jih je bilo kakih 30), tako poškodovali jelov gozd. Sresko načelstvo je 2. t. m. pritožbo g. Skofica ovrglo kot neosnovano, opirajoč se pri tem na izjave ornitologov.

Vzroki odklonitve so bili naslednji:

Fazan zaradi majhnega in šibkega kljuna ne more ščipati jelkovih vršičkov. Poškodovanih je okrog 5000 do 10 let starih jelk z višino 1 do 6 m, pri vseh pa je odgriz ali odščip gladek in zalit s smolo. Vršički so bili odščipljeni po 1 cm pod vrhom; nemogoče je tudi pripisovati mrazu odlom vršičkov pri kljuvanju zaradi tega, ker je bilo drevje zamrznjeno, posebej, ker je v februarju vladal le nekaj dni hujši mraz. Fazan je do 1 kg teška ptica, ki se zaradi svoje teže ne more čepeti na zadnjem koncu vej, ker bi se te pod težo zlomile, kar pa ni bilo nikjer opaziti. Fazan živi od mrcesa, predvsem pa od semenja ter se dosejda še ni ugotovila poškodba po fazanih z odščipljenjem vršičkov, niti v najmočnejše zasadenih lovskih revirjih. V prizadetem lovišču je le okrog 30 fazanov, katerim se je pokladala krma. Proti taki poškodbi jelk govori tudi dejstvo, da je bila letošnja zima mila. V poštev ne pride pri poškodbi tudi nobena druga lovna žival in bi bilo škodo pripisovati kvečjemu vevericam, krivokljunju ali šogi, ki pa niso lovne živali.

Zahtevk tožitelja po odškodnini je bil torej ovržen, stroške postopanja nosi tožilec. Ako se g. Skofic ne bo pritožil na bansko upravo, bo zanimivi spor dokončno likvidiran.

Vinko Bitenc:

Županja in spe

Tam doli nekje — menda v deželi španski — so v neki vasi volili župana. Vas se je imenovala Salamander in je ležala tako, da so jo lahko od vseh strani božali solnčni žarki. Torej je bila lepa, prijazna vas, obilo božjega blagoslova se je zlivalo nad njo ob vsakem času. Samo vaščani niso bili nič kaj zadovoljni. Venomer so se pritoževali nad tem in onim, jadikovali o slabih časih, godrnjali čez davke in se za vsake prazne marnje prepirali med seboj.

Župan Garbas je imel obilo posla, da je miril in tolažil nezadovoljne. Na vse načine se je prizadeval, da bi zavladalo v njegovi občini vseplošno blagostanje, gruntal je, kaj bi ukrenil, da bi bil že enkrat mir med vročerkvimi občani.

Pa vse skupaj ni nič pomagalo.

Slednjič se je župan naveličal večnih tožb in preprirov, pa je kar čez noč iztožbal tole:

Zaprosil da bo oblast, naj v njegovi občini razpiše volitve za novega župana.

»Bom le videl,« je dejal, »koliko je tistih, ki mi nasprotujejo in sejejo razdor v občini.«

Komaj so bile volitve razpisane, že

sta nastali v vasi dve stranki.

Desničarji so bili za župana Garbasa, levičarji pa so si izbrali za županskega kandidata nekega dona Andraža, bogatega posestnika, katerega enonadstropna hiša je stala sredi vasi.

Hud volilni boj se je obetal med strankama. Desničarji so bili trdno prepričani, da obdrže starega župana, levičarji pa si sploh predstavljati niso mogli, da bi ne zmagal don Andraž. Posebno njegova žena, dona Peregrina, je komaj čakala, da postane županja.

»Ti, Andraž,« je rekla svojemu možu teden dni pred volitvami, »za bodočo županjo se ne spodobi, da bi mešala pominke; kar brž se eno dekle k hiši.«

Mož ni prav nič oporekal. Kar ponosen je bil, da ima tako ženo, ki zna ceniti župansko čast. Čez dva dni je udinjal novo dekle.

Dona Peregrina naenkrat še kuhati ni znala več.

»Županje ne kuhajo same,« je pravila možu. »Kaj pa misliš! Treba bo sprejemati goste, povabljenega bova zdaž sem, zdaž tja, jaz pa naj grem v družbo z razpokanimi rokami? Ne, dragi moj; kuharico morava najeti.«

Mož se je popraskal za ušesi, rekel pa ni ne bever ne mev. Že drugi dan je prišla kuharica v hišo, neka daljnja ženina sorodnica.

Dona Peregrina je imela še vse polno skrbi in želja. Volitve so se bližale bolj in bolj, še nekaj dni, pa bo zabeležala nad glavo Peregrine županska gloriola.

Sobe se morajo preurediti, brez jedilnice in spalnice pri županu ne gre. Oprava mora biti nova, obleke županje tudi. Z eno besedo: vse, kar je pri hiši, se mora prenoviti, da bo gospa županja lahko ponosna na tak dom. — Zidarji so belili, mizar je pripeljal novo oropavo, pleskar je prepleskal hišo znotraj in zunaj, sobni slikar je preslikal vse stene z najmodernejšimi vzorci. Nato je prišla šivilja.

Od jutra do večera je dona Peregrina pomerjala obleke, posvetovala se s šiviljo, kakšen kroj bi ji kot županji bolj pristojal.

Don Andraž, kandidat na županski stol, je sicer nekoliko zmajeval z glavo, češ, da bo zaradi teh novotarij zlezel v dolgove; pa ga je brž potolažila njegova brihtna zakonska družica:

»Andraž, ali si tako kratke pameti? Ko postaneš župan, boš lahko te izdatke pripisal k občinskim stroškom. Tako bo — pa nič drugače. Razumeš?«

Dona Peregrina na žalost ni bila večša pisana. Zato je najela svojega bratranca — bodočega občinskega tajnika — da je napisal povabila za slavnostno

Ob petih trideset minut: glasovi obeh strank so v ravnovesju.

Dona Peregrina je zadrževala sapo, toliko da ni omedlela.

V hiši so se že zbirali povabljeni gostje.

Zvočnik je kričal naprej:

Ob petih petdeset minut: desničarski glasovi naraščajo.

Ob petih petinpetdeset minut: desničarji imajo še vedno večino.

Ob šestih: zmaga desničarjev. Ena tretjina več glasov.

Dona Peregrina je skočila s stola, pograbila pod klopio ležeci možev čevljev in ga v sveti ogorčenosti treščila naravnost v zvočnik.

Zaropotalo je in se zakotalilo po tleh. Nato je dona Peregrina planila k durim in odprla vrata v sosedno sobo.

Veseli obrazi povabljenih gostov so se ji zarezali nasproti.

»Poberite se, svojati levičarska!« je zakričala nad presenečenimi gosti. »Živijo desničarji! Od danes naprej bo vsa naša hiša desničarska!« In dona Peregrina je debelo zijajoči žlahti pokazala španske osle, nato pa je zaloputnila duri za seboj.

Vse to se je dogodilo v vasi Salamander, tam daleč nekje, po vsej priliki v deželi Španski.

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

V spomin Jeana Jauresa

Pariški socialisti manifestirajo pred Pantheonom proti fašizmu in vojni

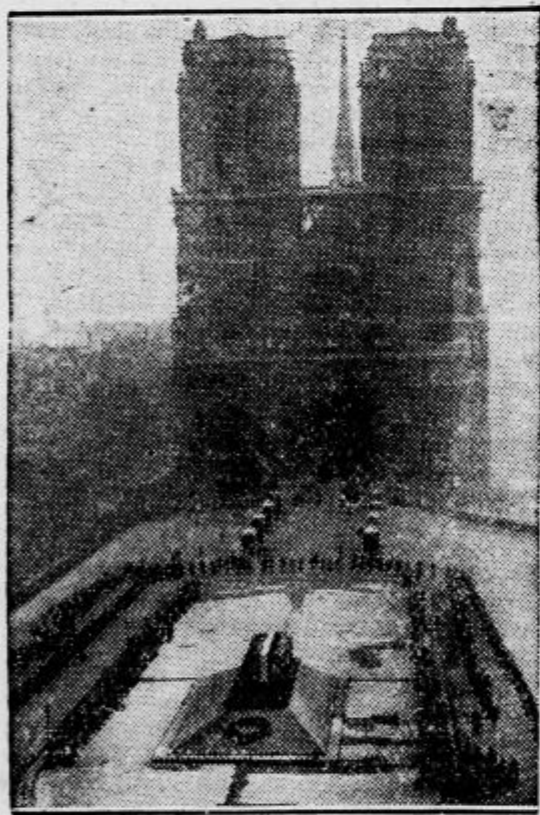
„Marseillska tolpa“ v Parizu

»Marseillska tolpa« je vlomilska družba v Franciji, pred katero trepetajo vsa dežela. Zdaj je prišla v prestolnico in začela izvrševati svoje delo s takšno verzirnostjo, da se lotova vseh pariških prebivalcev strah in groza. Samo pri vplomu v banko »Lyon Allemand« je uplenila 600.000 frankov.

Ta vplom je bil izvršen med polnočjo in peto uro zjutraj, ko so policijski organi ugotovili dejanje. Vrata banke, ki drže na ulico, so našli odprta. Detektivni so takoj alarmirali vse policijske straže, komisija pa je ugotovila, da so vlomilci prevrtili strop nad blagajno in se spustili skozi odprtino v prostor. Ni dvoma, da so se že dan pred vplomom skrivali v poslopju, kajti tako premetena vloma ni mogoče izvesti v nekaj urah.

Vlomilci so delali z največjo previdnostjo. Najprej so odstranili parketne deske nad blagajniško sobo, potem so izvršili skozi strop kakšnih 5 cm široko luknjo, v katero so vstopili. Ko so lovili vanj omet in delali tako dolgo, da so mogli zlezti skozi odprtino k blagajni, katero so navrtali od spodaj ter odnesli iz nje za 600.000 frankov zlata v palicah. Vreče s srebrnim novcem se niso niti dotaknili. Orodje so po vplomu pustili pri blagajni, vrata so odklenili z vetrihi, na vlomišču pa so pustili tudi časniki, v katerem je bilo zavito vlomilsko orodje. Iz vsega tega sklepa pariška policija, da ni izvršil tega vploma nihče drugi kakor »marseillska tolpa«, ki je na popolnoma enak način pred nekaj tedni oplenila podružnico banke »Lyon Allemand« v Marseillu.

Zadnja pot prof. Rouxa

V Parizu so položili k večnemu počitku slavnega direktorja Pasteurjevega zavoda prof. Rouxa. Slika nam kaže krsto z njegovimi zemskimi ostanki pred cerkvijo Notre Dame

Novi newyorški župan

Za newyorškega župana je bil izvoljen republikanski fuzionist La Guardia

Igralska strast ga je spravila v umobolnico

Pri nedavnem zbiranju obnovljene Francoske nar. loterije v pariškem Trocaderoju je proslil neki dobro oblečeni moški policijo za varstvo, da bi mogel spraviti domov glavni dobiček v znesku 5 milijonov frankov.

Polijski komisar je prosilca debelo pogledal, saj je bilo znano, da je glavni dobiček zadel neki brivec iz Tarascona. Kljub temu so gospoda peljali na bližnjo policijsko stražnico. Tam se je izkazalo, da se revežu blede. Mož, po stanu imovit trgovec, je nakupil velikanske množine srečja in je živel v veri, da bo zadel glavni dobiček. Zadel pa ni niti najmanjšega dobitka in to je njegove živce tako pretreslo in raztrvalo, da so ga odpeljali v umobolnico.

Goreče letalo na ulici

Neko privatno letalo je treščilo v Brooklynu na ulico. Trije potniki so se na mestu ubili, četrtega so prepeljali hudo ranjenega v bolnišnico. Komisija je dognala, da so si privoščili izlet z aeroplanom štirje ponočnjaki, ki so se dvignili v veselim vinsem razpoloženju. Pilotiral je neki devetnajstletni mladenič, ki je najel letalo na podlagi pilotske izkaznice, dasi ni imel pilotske skušnje.

Pomiloščeni jetniki

V Jacksonu (Mississippi) je ondoini guverner pomiloštil deset zločincev, ki so bili obsojeni na dolgo robijo, ker so prostovoljno ponudili svoje življenje za raziskovanje spalne bolezni.

Zločinci so se dali skozi 30 dni pikati moskitom, da bi na ta način dognali, kakšna zveza je med moskitovim pikom in spalno boleznijo.

Na koncu so ugotovili, da ni med pikom moskitov in spalno boleznijo nobene zveze, kajti zločinci so bili kljub številnim pikom po 30 dnevnim muki zdravi ter so jih na podlagi obljube guvernerja odpustili iz ječe.

Sledovi za morilecem Vranske

Praško policijsko ravnanje je nedavno poslalo v Pariz vzorec rjuhe, v katero je bilo zavito truplo umorjene Vranske. Poleg tega je poslalo še dva druga vzorca blaga, ki so ga našli v kovčegih. Pariško policijsko ravnanje je odgovorilo, da izvirajo vsi trije blagovni vzorci iz neke francoske industrije za platno. Po tem sklepa praška policija, da se je moral mudi morilec Vranske vsekakor v Franciji. Da bi lažje dognala sled, je dala kriminalna policija pregledati kartoteko vseh v zadnjem času v Pragi mudečih se inozemcev, toda doslej se še ne more pohvaliti s pozitivnim uspehom.

Kače napadle letalca

Letalec, ki prevaža pošto med glavno naselbino v Novi Gvineji in njenim zaledjem, je pred kratkim med poletom čez gorski masiv občutil hladen pritisk na svojem ramenu. Ozrl se je za trenutek in videl, da se izteguje po njem velika kača.

Izprva se je hotel spustiti na tla, ker pa je bil pristanek nemogoč, je prijel klešče, ki jih je imel pri rokah ter pobli z njimi kačo do smrti. Ko je pozneje pristal, je moral ugotoviti, da je vozil s seboj še nekaj sličnih sopotnic, kakor je bila ubita kača. Toda te plazilke ga niso napadle, marveč so se z zadovoljstvom kretale po poštinih vrečah in zavojih v letalu. Po pristanku so kače pobili uslužbenci letališča.

Osleparjeni cirkus

Lastnik cirkusa Kludsky Karel Kludsky je te dni v Uberskem Hradištu ugotovil, da mu je njegova glavna blagajničarka Ana Kočkova poneverila večjo vsoto denarja. Kočkova je bila pri podjetju nad deset let in je, kakor je ugotovila sedanja preiskava, vedno zadrževala del vstopnine zase.

Šele po aretaciji je blagajničarka priznala, da je sleparila v dogovoru z Arabcem Abd el Miro, ki je bil tudi uslužben pri podjetju in pobiral vstopnice od občinstva. Blagajničarka je zahtevala večkrat od Arabca vstopnice nazaj in jih je ponovno prodala ljudem. Cirkus je bil na ta način vedno poln, blagajna pa je izkazovala premalo vstopnine. Nepošteno blagajničarko so zaprli, z njo vred se bo moral zagovarjati zaradi goljufije tudi Arabec in še nekaj drugih oseb.

Smrtna nesreča Vanderbiltovega sina

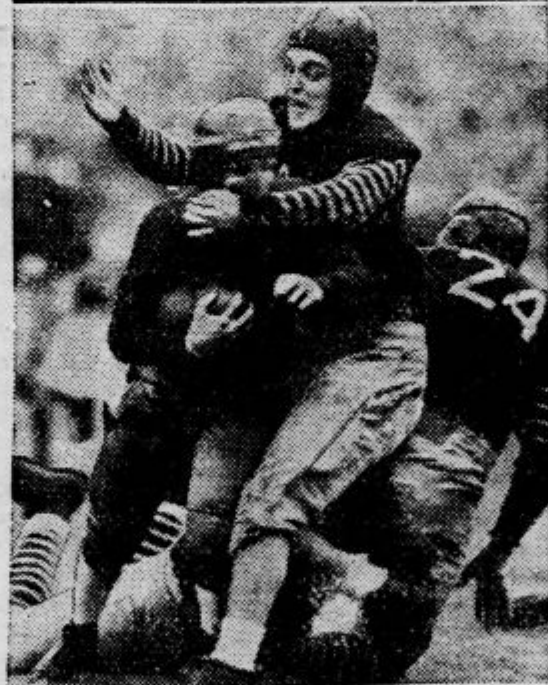
Tretji sin znanega ameriškega milijonarja Vanderbilta, 24letni William Vanderbilt, se je v sredo smrtno ponesrečil na nekem avtomobilskem izletu v Ridgelandu (Južna Karolina).

Kanibali požrli dva letalca

»Petit Journal« poroča iz Dakarja v Afriki, da sta postala dva francoska letalca, ki ju pogrešajo letos že od 30. junija, žrtvi afriških ljudžerov.

Vojaška letalca Gatet in Bree sta morala zaradi orkana nad Portugiško Gvinejo zapustiti pristati v divjaških predelih. Spustila sta se na zemljo v močvirnatih krajih in preiskava je dognala, da so ju ujeli afriški kanibali, ju spekli in pojedli. Pojedina ljudžerov je bila združena z velikimi svečanostmi, kakršne so običajne pri divjih rodovih.

Takole se bore v Ameriki

Zanimiv prizor s tekme v ameriškem rugby med znanimi moštvi vseučilišč Kalifornija in San Francisco

Izposojevalnica za avtomobile

V vzhodnem delu Pariza se dviga osemnadstropno poslopje, ki so ga pravkar spravili pod streho. To poslopje ni navadna hiša, ampak bo rabilo kot zastavilnica in izposojevalnica avtomobilov.

V hiši je prostora za 2000 voz, ki jih s posebnimi dvigali spravljajo v razna nadstropja, kjer čakajo, da jih lastniki zopet odkupijo, kar se v Parizu kaj čisto dogaja. Posebni prezačniki skrbijo za to, da so vozila vedno v enaki temperaturi. Za shrambo plača lastnik avtomobila mesečno 200 Din.

Strašna muzejska goljufija

Iz Kaire poročajo: V nekem mestecu blizu Kaire so oblasti razkrile umor, ki je po svojem poteku in zaključku brez primere v kriminalni zgodovini. Neki starinar je umoril svojega lastnega brata in dal pripraviti mrtlica v mumijo, ki jo je od starinarja kupila neka angleška znanstvena družba in poslala »mumijo« v Britski muzej, kjer so jo obiskovalci občudovali kot primerke iz davne egiptске zgodovine.

Zadnji krvnik Bosne in Hercegovine

V Brunnu am Gebirge v Avstriji preživlja svoje zadnje dneve Alojz Seyfried, mož 78 let. Nedavno so ga obiskali reporterji, katerim je pripovedoval:

Prestar sem, da bi se prostovoljno javil za krvniški posel, dasi sem ga opravljal dolga leta. Poslal sem na drugi svet 40 zločincev. Dolgo sem delal z znamenitim rajcem Langom, po katerem sem postal glavni krvnik za Bosno in Hercegovino.

Zadnjo smrtno obsodbo sem izvršil pred desetimi leti, zdaj pa ne bom nobene več, ker sem za to prestar. Tudi moja dva brata Rudolf in Jožef, ki sta mi včasih pomagala pri obhajenju zločincev, nista več za to delo, ker sta kakor jaz v letih, poklic krvnika pa zahteva mladih in svežih moči.

Medicina med divjaki

Divjaški rodovi Afrike, Azije in drugih delov sveta imajo razne zdravilne načine, ki so sicer prežeti s čarovitostjo in vražami, a jim uspeha včasih le ni oporekati.

Vedi na Ceflonu n. pr. nimajo čarovnikov, temveč prave zdravnike. Iz raznih zeli pripravljajo čaje, ki dosežejo pogostoma svoj zdravilni namen. Zamorci v ekvatorialni pragozdni Afriki uporabljajo z uspehom znojne in puščanje krvi proti mrzlicam in revmatizmu, ki so jim v tamnojem vlažnem podnebjju zelo podvrženi.

V ostalem je tu vsak svoj zdravnik in medicinsko znanje se podeduje od roda v rod. Sloviti »medicinarji«, oraci, ki jih dobimo skoraj pri vseh divjaških rodovih, uporabljajo čestokrat tudi zdravilne načine, ki spominjajo na praksu civiliziranih ljudstev. Njih posebnost je le ta, da dajejo prednost čarovitostem hokusokusu in da tudi svoje uspehe razlagajo s čarovniškega stališča, kot posledico napitve zlih duhov itd.

Štedljivci

Po neki novi statistiki si je na Japonskem 33 milijonov štedljivcev prihranilo 3.877.711.739 jenov, v Argentini poldrug milijon oseb 99.992.927 pezov, v Čileu 1 milijon 554.501 oseb 465.020.843 pezov, v Avstraliji 5.105.045 oseb 217.510.000 funtov šterlingov, na Novem Zelandu 498 oseb 55.600.000 funtov šterlingov, v Zedinjenih državah 13.241.893 oseb 9.640 milijonov 40.178 dolarjev, na Angleškem in Irskem 2.547.945 oseb 175.493.945 funtov šterlingov, na Holandskem 2.144.026 oseb 756.165.521 goldinarjev, v Belgiji 4 milijone 966.604 oseb 7.768.177.259 fr., na Francoskem 18.269.219 oseb 38.423.302.000 frankov, v Italiji 12.863.555 oseb 30.031 milijonov 120.652 kr., v Španiji 2.931.142 oseb 2.174.019.630 pezov, v Nemčiji 18 milijonov 250.000 oseb 10.850.000.000 mark, na Češkoslovaškem 3.818.403 oseb 19.630 milijonov 802.727 kron, v Švici pa so znašale hranilne vloge 4.893.759.288 fr. V naši državi je okrog 200.000 štedljivcev imelo v hranilnicah 15.273.076.604 Din.

Pri boleznih žolca in jeter, žolčnih kamnih, zlati uravnava naravna »Franz Josefov« grenčica prebavo na naraven polnosten način. Izkušnje na kliniki potrjujejo, da učinkuje domače zdravljenje z »Franz Josefov« vodo posebno dobro, če jo mešamo s toplo vodo, izpijemo zjutraj na tešče želodec. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Za najlepšo brado v Franciji

Dekle, ki jo kaže slika, je staro 35 let ter ima po naravi veliko brado, s katero hoče konkurirati za najlepšo francosko brado

Iz akvaristove torbe

O hitrosti rib.

Če si pogledamo ribe znotraj, se moramo čuditi, da so v razmeroma majhni telesni duplini želodec, čreva, jetra, slezena, mehur, ledvice, sečni mehur in semenske vrečice. Sree, kakor znano, je pa v vratu. To vse samo zaradi tega, da bi se mogel rep, ki služi ribi za plavanje, čim bolj razviti. Vsakdo, ki se bavi z vodožilcem, je pri opazovanju ribe lahko ugotovil, da si riba, ki hoče hitro na kako drugo mesto, pomaga z naglimi gibljaji repa, kjer je mišičevje najmočnejše razvito. Ves rep je namreč ena sama mišica, zlasti pri ribah roparicah, kakor n. pr. pri sulcih, postvirih, lipanih, ščurkah in ostržih opazimo, da je zgradba vsega života ustvarjena za hitro plavanje. Pri teh ribah je život bolj stisnjen, glava pa je ena v loku navzdol v obliki klina, ki premagava z lahko vodni odpor.

Mnogi mislijo, da pomagajo pri naglem plavanju tudi plavuti, kar pa ni točno, ker služijo te samo za bolj počasne spremembe mesta. Pri naglem plavanju so prsne in trebušne plavuti pretežujeto k telesu, hrbita in podprena plavut služita za vzdrževanje smeri, repna plavut je pa izrazito krnilo in ji je dodeljena z repom vred pri plavanju glavna vloga. Akvarist, ki je moral odrezati ribi del repne plavuti, zaradi tvorbi ali pa zaradi parazitov, je gotovo opazil, da je riba brez repne plavuti silno nerodna. — Ribe iz roda krapovcev, zlasti one, ki so visokega života, ne dosežejo nikdar brzine lososa, vendar utegnejo tudi one plavati na krajš razdaljo a precejšnjo naglico, zlasti če jim je roparica za petami.

V sladkih vodah so lososi, sulec, postrvi in lipani najbolj plavalci, kajti oni dosežejo brzino 6 do 10 metrov v sekundi, kar je, upoštevajoč odpor vode, silna hitrost. Akvaristi, ki so čisto na prostem, in ribiški so mnogokrat priče zelo zanimivih prizorov, ki se odvijajo pod vodo, v borbi za obstanek, pri čemer igra brzina glavno vlogo. — Stal sem nekoč na obali Ljubljanske pod kašelskim hribom in lovil lipane. Nekaj metrov višje je ležalo vejnato deblo v vodi, s koreninami je bilo pa zasidrano v obali. Za deblo je nastala precejšnja vdolbina v vodi, na dnu je stal večji lipan, oddaljen okoli 8 metrov od debela. Hipoma, kakor strela, švigne lipan k debelu in skoči čezenj, za njim pa meter dolg sulec, ki je moral deblo tudi presekati. Naenkrat se je zalesketalo, ko sta ribi skoraj istočasno preskočila deblo, a vsa prizor ni trajal dve sekundi. Neumni sulec si je izbral lipana, ki ga gotovo ni dobil, namestu podneta, katerih je v dolnji Ljubljani nič koliko.

Drugi prizor, ki sem ga videl, je tudi zelo zanimiv. Lovil sem postrvi in stal pri tolmunu nekega polčka, v katerega je padla voda navpično z višine 2½ metra. Ko sem vlovil drugo postrv, sem pogledal na elapčič in videlo se mi je, kakor da bi šinil kak srebrno se lesketajoč, podolgovat predmet po slapu navzgor. Ko sem vrzel trnek ponovno, sem zagledal na mestu, kjer se je slapčič dotikal gladine tolmuna, postrv, ki se je baš poglajla z bleskavito naglico v slap in — smuk! — je bila že v 2½ metra višjem koritu. Bržkone so me postrvi opazile, in ker je bil potočič od tolmuna navzdol pletek, so si izbrale pot po slapu navzgor v višje korito. Da je za premaganje takih slapov potrebna bleskavita brzina in zelo jake mišice, bo jasno vsakomur.

Tudi doma v večjih akvarijih utegnemo opazovati brzino manjših ribic. Kleni, zelnike, pisanci, blistavi so silno nagle ribe in tudi linj, naš največji bojazljivec, ne zaostane za njimi. Takih prizorov ne bodo videli oni, ki goje v majhnih akvarijih prevelike ribe. Neprirodno je in tudi smešno, če stoji velika riba v premajhni posodi, nalič vrani v kletki kanarčka.

O. S.

Boris Olenin:

Ruske plantaže kaučukovih nasadov

(Zmaga tau-sagzya.)

Dvalet zadnjih let Edisonovega življenja je bilo posvečenih neposrednim poizkusom, pomagati Ameriki pred uvozom angleškega kaučuka. Njegovi laboratoriji in profesorji so veljali tri milijone dolarjev in tisoče dragocenih ar ljudskega dela. Preizkusili so 18.000 (osemnaest tisoč) rastlin in našli samo eno, ki daje 10 odstotkov kaučuka.

Nedolgo pred Edisonovo smrtjo je prišel k njemu reporter velikih ameriških novin. Dvalet let porazov je vstalo pred Edisonom, ko je zasljal reporterjevo opombo. A Edison je poraženo odgovoril novinarju:

— Vi me vprašate, kaj pravim o vseh, da so baš našli v sovjetski Rusiji sintetični in obenem istokotni prirodni kaučuk? To je slab in nemogoč trik!

Spomin mi je obudil te besede baš v trenutku, ko sem premeril na tovrnem avtu »Jaz« deset kilometrov zaprašene ceste in ko sem se znašel pred nizkim, neuglednim grmovjem z zaprašeniimi, sivimi, tenkimi

• Ta reportaža sovjetskega žurnalista je bila nedavno objavljena v »Večerni Moskvi«. Končuje se na agitacijski način, dražeče dandaneš itak ni mogoče v sovjetskih listih. Ne glede na agitacijo pa vsebuje zanimivo dejstvo, ki samo po sebi pomeni prevrat na trgu ene najpomembnejših sirovin sodobne industrije. Ta zanimiva reportaža je izšla v »Pravdi« tudi v praškem dnevniku »Narodni osvobodenci«.

listi. To grmovje je raslo pred menoj v ravnih vrstah na površini mnogih hektarjev. Na tem grmovju, na tej neugledni in na pogled nepomembni rastlini sem bral prečudno zgodovino ljudi, poizkusov, ekspedicijskih porazov ljudskega dela in truda genitiev.

Pozimi 1922 je uslužbenec »Rezinotrest« (državnih tovarn gumijastih izdelkov), demobilizirani rdečarmijec Zareckij ujel razgovor dveh kozakov o dragoceni rastlini, ki raste v gorah in rodi prožno žvečilno zmes. Takoj se je odpravil v gore. Potepal se je tam zori mesec in mesec. V kruto mrzli burji so mu zmrzili preti na nogah in rokah. Ni imel kaj jesti. Rudo je gladoval. A naenkrat je našel grm s sivimi tankimi listi. Poslal je najdbo v Moskvu. Potekli so dnevi, tedni, meseci. Nobenega odgovora. Pošiljal je brzojavko za brzojavko. Nobenega odgovora.

Ko bo nekdo sestavljen muzej, bo mogoč posebnik v njem razgledati pod steklom blankete telegramov, v katerih je gladni, obupani demobilizirani rdečarmijec vpil: — Smatram vaš molk za kontrarevolucionarno sabotažo stop tau-sagzy ima trideset procentov kaučuka eton ako ne pošljete instrukcij pridem sam peš po železnici stop telegrafisti nočejo sprejeti moje zadnje besede stop drugače bi vam razložil ostalo Zareckij.

Svojo grožnjo je izpolnil. Prišel je naravnost v Moskvu. In tu v »Rezinotrestu« žuje, da se je njegova pošiljka tau-sagzya — izgubila. K temu se je še »uradnik« »Rezinotrest« posmejal: »Tau-sagzy sploh ne more rasti v Kazakstanu to je zmotno«.

Tedaj je Zareckij preiskal žepu svojega

raztrganega plašča in izvlekel iz njih zmečkano korenje in listje. Podprla ga je strokovna zveza in vsa delavska organizacija. Izvršila se je druga analiza tau-sagzya. Laborant, ki je analizo izvršil, je izbulil oči in kričnil: »Saj to ni mogoče! V tem je trideset odstotkov kaučuka!«

Severni Kavkaz je bil priznan za enega najpripravnih krajev za povzdigo plantaž kaučukovih rastlin. Sedaj ima že plantaže v rejonih Majkonekem, Tarasovskem, Armavirskem, Kropotkinskem, Krasnodarskem, v rejonih Čečne, Matvejeve, v Kurganu in v Priazovju.

Trajalo bi zelo dolgo, ako bi hotel pripovedovati zgodovino triletnih porazov in zmag na poskusnih plantažah, na koških zemljišč velikosti enega ali dveh hektarjev. Množica poljedelskih inženjerjev in delavcev, pod vodstvom polnočnega zastopnika organizacije izdelkov »Kaučukonos«, Sorokin, se je tresla za vsako seme tau-sagzya. Njim se je dovolila, da v vsako jamico, odkoder je imel vzrasti grm, vsade tri zrna semena. Vse oči so buljile v to zemljo. Ali bo zrastle ali ne? Ali bo zmaga ali poraz?

Tonli majkopskega kraja je izvlekel iz zemlje prve pogojne nove rastline. Na poskusnih poljih se je zazenel tau-sagzy. Vzklil je! Ni se izgubilo niti eno dragoceno seme.

Ali v juliju je solnce vso sejatev zažgalo. Poskusna polja, gojena s silno naporim delom, so zgorela. Sočni trsi rastline so postajali krhki, sušili so se, veneli. Bili so podobni poginjavim živalim, zvrtim v agoniji. Profesorji so bili mračni. Laboranti kemijskih laboratorijev so majali z glavami. Pro-

fesorji so tolažili brigade komsomolskih udarnikov: »Kaj na tem, prvi poskusi so vedno nesrečni!«

Poskusna polja tau-sagzya so bila podobna pokopališčem. Tako so ostala ves julij in avgust. A naenkrat, ob koncu avgusta, je mrtvo, opustošeno polje zopet oživel.

Presenečeni profesorji, poljedelski inženjerji, komsomolci iz delavskih brigad so opazili, da vršički tau-sagzya znova zelene. Pokazalo se je, da tau-sagzy igra prečudno igro s solncem. Tega ljudje dotlej niso vedeli. V vročem letu suši listje, v jeseni pozanja novo, regenerira se, vpadablja se v novo življenje, jesen je pomlad tau-sagzya.

Trije študentje poljedelske fakultete neopretrgano motre košček zemlje, ne večji od poldrugega četvernega metra. Znameniti profesor Sorokin je med njimi pomlajen, vedno bolj razpoložen. Narezali so korenje tau-sagzya na koščke, posadili jih namestj semenja. Kadarkoli je jim zazdi, da bi to že pričnelo rasti, dobivajo skoro vročico. Z urami v rokah čakajo, ali bo že akoraj prišel vroč zaželeni trenutek! In naenkrat res, glej: med grudicami črne zemlje začne kliti prvo brstje rastlin, razgrinja se prst nad seboj. Koščki korenja so se prišli in vzklili. To pomeni, da se tau-sagzy zojiti ne samo iz dragocenejšega semena, katerega je v državi tako malo, nego tudi iz odrezkov korenja!

Sorokin ima svetle oči, ki morejo tako prodorno gledati, da jih ne užene srečanje z nobenimi drugimi očmi. Potrkava s svinčnikom po mizi in govori brez posebnega naglasa:

»To vse imamo že za seboj. Sedaj moremo že prav lahko pričeti plantažno razmnoževa-

nje. Poleg tega imamo 34 ha kok-sagzya, 12 ha krim-sagzya. Tu imamo v Majkopskem rejonu plantažo dvehletnih drevesc gitaperke, ejomije in ezge, po poreku iz Mehike. Ko jim bo šest let, jih začnemo molsti, kakor se molze krava, ko se vrne s pašče.

Sorokin se ne more obvladati, z obraza mu pade maska njegove hladnokrvnosti. Skoči s stola in kriči:

»Tau-sagzy se ustvarja! Da se pridelavati! Kratko rečeno, lahko poveste vsem, da začnemo dajati kaučuk ne po posameznih kilogramih s poskusnih grmov, nego za začnemo dajati svetu v lonah. Leta 1934 bomo imeli posejano tau-sagzyom 10 tisoč ha, a ko bomo imeli za seboj 1935. leto, začnemo gospodariti na plantaži 100.000 ha. Z njim bomo »umeli opravljati« tako sigurno kakor a stroji. Poimite vi to? To bi se moralo telegrafirati na vse strani, a sploh...«

Pri tem se učenj profesor spomni, da ni primerno, če se on, odgovorni delavec, z nečim navdušuje. Znova si nadene masko hladnokrvnosti in njegove oči se zopet zledene. Je kova onih ljudi kakor Zareckij, kakor on sam in njegovi poljedelski strokovnjaki in njegove komsomolske brigade.

Več iz tiega mesa, iz kakršnega je pač vrsta tistih ljudi, ki ustvarjajo današnjo dobo brez tuje pomoči.

Se postavimo neugledni nizki grmčji z njegovimi zaprašeniimi sivimi, trdimi listi v primerjavo z Jaroslavskim, Gorkovskim in Stalinskim gradom za traktorje in polet Stalinovih tornice avtomobilov — na oravljata ta grmčjek skoro smešen vtis. Ali ne verujte, ljudje, samo temu, kar vidite. Pri vsej svoji neuglednosti ima grmčji pravico da stoji z onimi v eni vrsti!

Sportna nedelja

... izven nevarnosti!

V zelo razburkani tekmi se je Primorje s tesno zmago rešilo pred izpadom iz lige — Po dve točki sta dobila BSK in Hajduk terdefinitivno zasedla prvo in drugo mesto

S temi tremi tekmi smo se približali že samemu koncu liginega tekmovanja. Svoje sta dopolnila sedaj še Hajduk in Gradjanski, ki imata še vseh 20 tekem pod streho. Preostane še pet tekem, in sicer BSK : Vojvodina, Primorje : Jugoslavija, Hašk : Concordia, Hašk : Jugoslavija in Hašk : Vojvodina.

Z današnjimi rezultati se je končno ustvarilo toliko pričakovani jasen položaj na vrhu in na koncu tabele. BSK se je z 28 pikami povzpela na nedosegljivo prvo mesto, ki mu ga tudi Hajduk z istim številom točk ne more več odvzeti, preostane mu pa še tekma z Vojvodino, ki jo bo predvidoma odločil v svojo korist in pomnožil število točk na 30. Hajduk pa se je usidral tudi za ostale nedosegljivo na drugo mesto.

Jugoslavija je sicer še na petem mestu, v preostalih dveh tekmah pa ima šanse še za tretje mesto, če odloči obe v svoj prid. Do osmega mesta je položaj sploh še v preigranosti, tekme Jugoslavije in Concordije, predvsem pa Haškove, bodo še močno vplivale na končno obliko tabele.

V spodnjem delu pa je slika kakor v vrhu povsem jasna. Vojvodina ima sicer še teoretično možnost, da doseže še zasluzilo, ker ni pa ne bi spravili s predzadnjega mesta. Veliko večja je verjetnost, da si bo v obeh tekmah še toliko pokvarila kolidž, da bo padla prav na zadnje mesto.

Ljubljanski dogodek je spravljal dokončno jasnost in osmo in deveto mesto v tabeli. Zdej si lahko ljubljanski živci odpočijejo, Primorjani so si z več kot zasluženim zmago priborili obstanek v ligi in pahnili s svojim uspehom Sarajevčane v pogubo. Tako je na svetu: »mors ta vita meac«.

Sedaj je v liginem prvenstvu tak položaj:

BSK	19	12	4	3	64:23	28
Hajduk	20	13	2	5	41:19	28
BASK	20	10	3	7	42:37	23
Gradjanski	20	10	1	9	32:31	21
Jugoslavija	18	9	2	7	29:26	20
Hašk	17	8	3	6	34:33	19
Concordia	19	7	4	8	38:37	18
Primorje	19	7	3	9	38:42	17
Slavija S.	20	7	2	11	37:48	16
Vojvodina	18	3	4	11	22:49	10
Slavija O.	20	4	2	14	22:54	10

Primorje : Jugoslavija 1:0 (1:0)

Tudi ta tekma je bila vsa po tem, da ne bo še dolgo prešla iz spomina onih, ki so bili zraven. Odigrala se je v morem ozračju neizvestnosti od začetka do konca in je stavila na živce prisotnih nemale zahteve. Že sama okolnost, pod katero se je tekma vršila, je dala naslutiti težave, poleg tega pa je v zadnjih časih prišla beograjska Jugoslavija do slovesa ostrega moštva in je vse to vplivalo na vsebino igre, ki gotovo ni bila propagandna, niti od daleč ni nalikovala oni lepi tekmi, ki jo je dal v Ljubljani Hajduk. Mirne vesti lahko rečemo, da poleg beograjskega Baska, ki je tudi pretirano ostro zaigral, ni bilo v Ljubljani toliko surovosti na igrišču tekom vsega liginega tekmovanja.

Občinstvo se je zopet zbralo polnoštevno na igrišču; bilo je okoli 2500 gledalcev. Čeprav niso gledali prvostopenjske in drugega nogometa, so vendar sprejeli uspeh domačega moštva z razumljivim zadoščenjem in navdušenjem. Omeniti je tudi treba, da se je skoro vsa publika zavzela za domače moštvo in ga bodrila v borbi, pojav, ki ga je treba pozdraviti!

Primorje: Starec, Hassl, Bertonec I., Zemljak, Slamič, Boncelj, Jež, Erman, Rudi, Bertonec II., Zemljak.

Jugoslavija: Spasić, Dimitrijević, Lukić, Tubić, Radovanović, Mitrović, Nešić, Milošević, Lojanić, Popović, Kesić.

Igro so otvorili gostje, prve poteze so bile na obeh straneh zelo nerazvorne. Prve minute so prinesle par nevarnih napadov Jugoslavije, nevarnih, ker se je pojavila v obrambi Primorja mala zbežanost. Potem v 4. min. lep in krepak napad Primorja, ki ustvari veliko šanso, toda nikogar ni na mestu, da bi potisnil v prazno mrežo. V 6. minuti mora sodnik prekiniti igro zaradi publike za vzhodnim golom, ki se noče odstraniti iz gola. Šele intervencija policije pomaga. V nadaljevanju igre se napadi naglo menjavajo, oba vratarja imata delo in opravljata sigurno. Obramba Jugoslavije je močna in ne da priti do čistega strela, kar pa gre vendar na gol, postane siguren plen nepremagljivega Spasića. Igra je povsem odprta, Starec lovi sigurno. V 16. minuti zaključuje Rudi napadalno akcijo z ostro bombo, ki jo Spasić utesne samo odbiti z nogo, tvegano pa sigurno in ubere aplavz zato! Nešić je ponovno v ofsidu, nato v 19. min. krasen centerpas Ježa in zopet ni nikogar na mestu. V 22. min. izredno kočljiv položaj na golovi črti Primorja, toda Starec pokrije žogo in nevarnost je minila. Nato je zopet P. v napadu, Erman se možato bori za žogo in jo lepo predloži Ježu, ali ugodna šansa ostane brez besede. V 26. min. nevarnejši incident Slamič-Milošević, zaradi katerega gre Milošević do konca polčasa z igrišča. Po parminutnem prestanku se igra nadaljuje z nezmanjšano vohemeno, Primorje si počasi pribori prilično premoč v polju, toda pred golom je obramba Jugoslavije nepremagljiva. V 36. min. napad P. po desni strani, Jež pripele do gola, kjer ga Lukić v skrajni obrambi surovo zruši, nakar da sodnik enajstkov. Moštvo Jugoslavije se pri tem pokaže zelo nedisciplinirano, skoro dve minuti potečeta v prigovarjanju, predno pride do izvajanja. Slamič sigurno plasira žogo v mrežo in občinstvo burno aklamira uspeh domačega moštva. Do konca polčasa je igra zelo nervozna, kombinacija Boncelj-Erman ustvari lepo situacijo, toda o polčasu je samo 1:0 za P.

Po odmoru je sprva P. močno v napadu in si pribori v 3. min. prvi kot igre. Toda že v naslednji minuti je J. pred golom P. Starec se znajde na tleh, a Milošević boče menda efektivno izenačiti, pa doseže preko in tako pokvari največjo Jugoslavijino šanso v tekmi. V naslednji minuti zopet kot za P. in igra se povrne v svoj stil. V 7. min. mora Pepek po trčenju z Radovanovićem zapustiti ven in se vrne šele po petih minutah, burno pozdravljen od občinstva. Jugoslavija začne močno pritiskati in doseže v 16. min. prvi kot. Počasi se uveljavljajo kombinatorne poteze Jugoslavijinega napada, Lojanić in Milošević imata ponovno priliko, da pokažeta svoje tehnično znanje. P. se počasi omejuje čedalje bolj samo na obrambo in začenja zavlačevati igro. V 29. min. drugi kot za J., ki ostane tudi nezloščeno; v 29. min. starta Hassl malo preostro na Kesića, ki ga potem odvedejo z igrišča in menda v bolnico. Sodnik Hassla za ta prestopki izključuje, in moštvi igra vsako samo z desetimi igralci do konca. Odale se P. posveti samo obrambnem delu, Jugoslavija popolnoma obvlada teren. Doseže še dva koda, a publika komaj pričakuje konca. Ob poslednjem sodnikovem žvižgu si občinstvo da duška in ponese posamezne igralce P. v garderobo.

Moštvo P. je zadovoljilo. Vseh 11 se je od začetka do konca borilo z brezprimerno žilavostjo in vztrajnostjo, kakor je prav pri našem moštvu nismo vajeni. Poudariti je treba, da naši v splošnem niso reagirali na nasprotno surovost, razen par primerov v obrambi, dočim je napad kljub neprijaznostim nasprotnih obrambe igral do konca fair. Moštvo je zmago zaslužilo, ker ni zaostajalo za svojim protivnikom niti po elanu niti po zagrizenosti volji, da zmaga, v tehničnem pogledu pa sta si bila protivnika v splošnem tudi enaka. Mal plus je imela Jugoslavija v ožji obrambi, kjer so tvorili vsi trije naravnost nepremagljivo trdnjavo, dočim se je pokazala v tem delu primorjanskega moštva od časa do časa neka nesigurnost, ki je dajala nasprotnemu napadu realizatorske možnosti. Črno-beli so bili zato neprimerno močnejši v srednji vrsti, kjer je zlasti Slamič igral v prvem polčasu kot v svojih najboljših časih. Pozneje je popustil, toda ker so potegnili tudi iz napada moči v obrambo, se to ni toliko poznalo. Oba stranska halfa sta Slamiču delo zelo olajšala, ker sta bila oba zelo zanesljiva v obe smeri. Vse pohvale je vreden tudi napadalni kvintet. V malo spremenjeni postavi se je prav dobro razigral, Rudi se je na mestu vodje napada dobro obnesel: pošiljal je uporabljive žoge na krila in dobro harmoniral v napadalnem triu. Kljub temu je bil spiritus movens v napadu Pepek, ki je tudi z leve zvezde mestoma dirigiral napad, zlasti pozneje, ko se je Rudi izčrpal. Jež je na nevarnem mestu na desnem krilu, čeprav ni bil pretirano zaposlen, postavil svojega moža, a svojimi centri je ustvaril nekaj kočljivih situacij pred golom, ki jih pa ni nihče izkoristil. Tudi Zemljak je bil boljši kot v zadnjih tekmah, nemara mu je Pepekova bližina prijala. Streljal je preveč na gol iz velikih razdalj.

Jugoslavija bolega na dvojem: prvič je moštvo potrdilo, da goji pretirano ostro igro in je k temu še nedisciplinirano; potem pa ji manjka uspešne srednje vrste. V tem delu moštva je zadovoljil samo srednji krilec Radovanović, pa tudi ta se ni mogel povzpeti do Slamičeve višine. V napadu sta najboljša tehničarja Milošević in Lojanić, ki sta dajala domači obrambi največ posla, obe krili sta brzi in zelo sposobni moči ter sta naglo prenašala igro. V splošnem se je moštvo mnogo posluževalo igre po krilih in le razpoloženoost je bilo stranskih halfov se imajo Primorjani zahvaliti, da ni prišlo odondod več zla.

Po tekmi se je na žalost zopet pojavila nedisciplinirana gotovost dela občinstva. Nekaj zainteresiranih študentov in drugih mladih ljudi se je dalo zaneseti po svojem južnjaškem temperamentu, in na to so nekateri reagirali. Do težjih stvari sicer ni prišlo, vendar so ti incidenti napravili neprijeten vtis.

Sodil je g. Viler iz Zagreba, ker je naposled tudi g. Rosenfeld odpoval. Bil je korekten in nepristranski, še čudo, da ni izgubil živcev! Le tako ostre igre ne bi bil smel dopustiti.

Hajduk : Concordia 2:1 (1:1)

Zagreb, 19. novembra.

Danes se je odigrala na igrišču Concordie prvenstvena tekma med splitskim Hajdukom in Concordio. Na igrišču se je zbralo okoli 3000 ljudi, ki pa niso mogli do konca zasledovati poteka igre, ker je padla gosta megla, tako da se je videlo le nekoliko korakov naprej.

Igra je pričela z ostrimi napadi Concordie, bila je pa kmalu nato precej odprta. Hajduk ni imel najboljšega dne. Pri Hajduku je bil najboljši mož Radovanović, tudi Marušić je bil dober. V obrambi pa je najbolje opravil svoj posel Ferić, ki je večkrat rešil Hajdukov vrata. Slab in izven forme je bil Dešković.

Concordia je bila kot celota bolja kot Hajduk. Samo napad je bil premalo energičen. Ko je bilo treba pokazati dober start, je Concordia popustila. Vratar Demić je bil dober, čeprav gre prvi kot Hajduku na njegov račun.

V 4. min. je Jazbec lepo dodal Pichlerju, ki je poslal žogo s krila pred gol. Tudi kaj jo ujame Lolić ter doseže z lepim strelom vodstvo za domače. Do 16. min. je bila Concordia sigurno v vodstvu. Kmalu nato pa Kragić je daljave 20 m neoprečeno streljal. Demić se prekasno vrže in izenačenje je doseženo.

V drugem polčasu je Concordia vse do 28. min. v napadu, toda brez uspeha. V 28. min. strelja lepo Kragić. Demić odbije oster strel v kornar, ki ga zelo dobro strelja Lin. Mikačić ujame z glaveto postav na 2:1 za Hajduka. Od sedaj naprej se Hajduk potegne v obrambo. Kragić gre med branilce. Concordia je v premoči, toda ne more doseči niti izenačenja.

Sodil je g. dr. Padjen.

BSK : Gradjanski 2:1 (0:1)

Beograd, 19. novembra.

Pred 4000 gledalci je beograjski sodnik g. Mika Popović na igrišču BSK sodil prvenstveno tekmo med BSK in zagrebjskim Gradjanskim.

BSK je nastopil brez Tirneniča. V 23. min. je Živković lepo oddal Šiposu, ki je z zelo ostrim in preciznim strelom v desni kot dosegel vodstvo za Gradjansko. Skoraj do konca prvega polčasa se vrstijo

nevarni napadi Gradjanskega, ki pa ni mogel povečati rezultata.

V drugem polčasu je Gradjanski igral proti vetru. V 3. min. dobi Marjanović v kazenskem prostoru žogo, ki se odbije od njegove desne noge. On teče za njo, toda Rajković se mu postavi nasproti. Marjanović pade, zaradi česar odredi sodnik enajstmetrovko, ki jo strelja Šurdonja precej slabo, vendar pa v mrežo. Brutulić bi mogel ta strel obraniti. Gradjanski je v lahki premoči. V 40. min. prosti strel proti Gradjanskemu. Radovanović strelja nad glavo Brutulića v mrežo Gradjanskega in postavi končni rezultat 2:1 za BSK.

Niti eden od nasprotnikov ni dal svoje običajne igre. Zlasti velja to za BSK, ki je igral zelo raztrgano.

Prvenstvo podsavezne lige

V podsavznem prvenstvu se je večer odigrala samo ena tekma, in sicer mariborski »derby« med podsavznim prvkom Mariborom in Zelezničarjem. Tudi to pot podsavznemu prvku ni uspelo rešiti se žalostne niče. Tudi njegova goldiferenca je zelo slaba, tako da se zdi, da se letos ne bo premaknil z zadnjega mesta. Zelezničar je v večerjši zmago prehitel zila boljše goldiference Hermesa ter se povzpela na tretje mesto. Tablica je sedaj naslednja:

Ilirija	5	4	0	1	25:11	8
CSK	6	3	2	1	20:18	8
Zelezničar	5	3	0	2	18:12	6
Hermes	5	2	2	1	11:14	6
Celje	5	1	2	2	12:15	4
Rapid	2	1	0	1	6:5	2
Maribor	5	0	0	5	6:23	0

Zelezničar : Maribor 3:1 (1:1)

Maribor, 19. novembra.

Danes se je vršil na igrišču Zelezničarja takozvani mariborski »derby«. Tekma ni bila na poseben višini in se je na zunaj precej razlikovala od nekdanjih srečanj Maribora in Zelezničarja. Te tokme smo že od nekdaj smatrali za nekakšen višek v nogometni sezoni, in če naj po pravici povemo, so bile včasih prvenstvene tekme med lokalnimi tekme s sportnega stališča res pravi užitek.

Predtekma rezerv je pod vodstvom g. Nemca potekla zelo mirno in prinesla Zelezničarju zaslužen zmago 1:0 (0:0).

Pri glavni tekmi sta nastopili moštvi v naslednjih postavah:

Zelezničar: Mahajnc, Frančes III, Wagner, Ronjak, Frančes I, Skof, Vlado, Pezdek II, Efferl, Pavlin, Habicht.

Maribor: Zelen, Oven, Kukanja, Kokot, Gomolič, Peklar, Miloš, Ruško, Zaro, Konić, Hreščak.

Igra ni bila od začetka pa prav do poslednje sekunde niti najmanj prijateljska. Bila je v resnici prava tipična prvenstvena borba, ostra in ogorčena. Obe moštvi sta predvajali zelo skromen nogomet, predvsem pa Zelezničar, ki se ni mogel povzpeti do skupne igre. Edina formacija, ki je odgovarjala, je bila krilska vrsta, dočim obramba ni bila preveč sigurna. Napadalcu so pokazali obupno nerazumevanje svoje naloge in če so zabili tri gole, jih prav gotovo niso zaslužili. Igra Maribora prav tako ni bila ničesar posebnega. Bila pa je vsaj za kak odstotek v taktiki bolj smotrna in v izvajanju pametnejša. Napad Maribora je s požrtvovalnostjo in smislom igral in zlasti s krili prihajal mnogokrat v nevarno bližino nasprotnikovega gola, kjer je imela obramba polne roke ali noge posla. Tudi v drugem polčasu, ko je nastopil Maribor z 10 ljudmi, je igral taktično superiorno igro. V moštvo je prišla predvsem do veljave dobra igra ožje obrambe, čeprav je parkrat pokazala znake slabosti in dovolila nasprotnemu napadu ugoden položaj. Napad je v polju dobro zaigral, pred golom pa ni bilo moža, ki bi poslal žogo v mrežo.

O potoku igre bi samo to omenili, da je bila skoro brez vsake vsebine, tako da pravi ljubitelji lepe nogometne igre niso mogli biti vznemirjeni. Pri tekmi se je pripetila tudi obžalovanja vredna nezgoda. 5 minut pred koncem prvega polčasa si je po nesrečnem naključju desni krilec Maribora Kokot zlomil desno nogo pod kolonom in so ga morali mariborski reševalci prepeljati v bolnišnico. Maribor je moral seveda tekmo nadaljevati z 10 ljudmi. Tudi Zelezničar je izgubil v drugem polčasu enega igralca, in sicer Pavlina, ki ga je sodnik zaradi nevarnega foula pred vrati Maribora poslal predčasno na odhiti.

Sodil je g. Deržaj iz Ljubljane. Bil je vsekakor objektivni, ni pa znal preostre igre v kati zatreči.

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Na igrišču Hermesa sta se večer odigrali dve drugorzredni prvenstveni tekmi. Korotan : Mars 4:2 (3:0), sodil g. Zupan. Reka : Jadran 7:1 (3:1), sodil g. Dolinar. — Na prvenstveni tekmi Domžale : Sloga so zmagali Domžalčani z 2:1 (1:1). Gole so zabili za Domžale Jović in Amon, za Slogo Praunseis. Sodil je g. Pevalak. Po tej zmagi je SK Domžale postal jesenski prvak.

Celje: Prvenstvena tekma II. razreda Jugoslavija : Atletiki 1:1 (0:0). Jugoslavija ni znala izrabiti dveh enajstmetrovk. Sodil je g. Oberlindner iz Laškega.

Dunaj: Admira : Sportklub 3:1 (1:0). FAC : Vienna 2:0 (1:0). WAC : Donau 4:2 (2:1). Hakoah : Wacker 4:1 (2:0). Rapid : FC Wien 3:0 (1:0).

Praga: Viktorija Žižkov : Bohemians 4:0. Viktorija Pízen : Sparta 2:0. Kladno : Slavija 2:0. Teplitz FC : Čechie Karlin 5:0.

Budimpešta: Boockay : Ferencvaros 2:1. El. okraj : Hunzaria 2:1. Ujpest : Somo. gyi 7:2. Nemzeti : Budai 1:1. Szeged : Phöbus 1:0.

Pariz: reprezentanca Pariza : enajstotica Južne Amerike 2:2. Arsenal (London) : Racing Club 1:0. Red Star Olympique : Attila (Miskole) 4:1.

Curl: Nemčija : Švica 2:0 (0:0).

Hamburg: Hamburg : Berlin 2:2 (2:0).

Bologna: Ambrosiana : Bologna 1:0.

Turin: Juventus : Genova 8:1.

SK Ilirija, smučarske gimnastične vaje za dame se vršijo danes ob 18.15 v garderobi na drsališču. Vstop k vjam, ki so brezplačne, je dovoljen vsem smučarkam, članicam in nečlanicam Ilirije. K vjamu vabimo zlasti vse neorganizirane mlajše smu-

čarke, ki se nameravajo resno posvetiti tej sportni panogi. — Hasenska sekcija. Današnjih gimnastičnih vaj v drsališčni garderobi naj se udeležijo vse članice sekcije. Joža, Zajec I in II sigurno.

Sport v Turčiji

Sportno življenje Turčije ima glavna torišča kot povsod po svetu v industrijskih središčih in večjih mestih. Na deželi gojijo še marsikje samo preprosto rokoborbo, ki se pričinja vselej z dolgotrajnimi tradicionalnimi pripravami. V bistvu so te fizične preizkušnje nekakšna prosta rokoborba, v kateri se na medsebojni poziv merijo najmočnejši moški posameznih krajev. V gostejše naseljenih predelih tekmuje v tej rokoborbi več naselbin, ki si končno izberejo svojega prvaka.

Razen rokoborbe je v Turčiji zelo razširjeno jahanje, ki ga v mestih, posebno v Ankari, gojijo popolnoma sportno. Turki poljedelski minister in več visokih uradnikov tega resora je navdušenih za jahanjski sport. Minister je dal v Ankari zgraditi prvostopenjsko dirkalnico z vsemi potrebnimi drugimi napravami ter hlevi za 70 do 100 konj. Zanimivo je, da za vse to državi ni bilo treba prispevati niti belica, ker so vse žrtvovale zasebniki. Bolj proti vzrodu se radi vežbajo v metanju dolgih nožev ali kamenja, kar je za te kraje že po naravi najbolj prikladno.

V mestih so seveda moderna sportna društva, ki gojijo vse panoge. V premoči je vsekakor nogomet, toda ne zaradi tega, ker bi vsem najbolj ugajal, temveč mnogo bolj zato, ker je najbolj poceni in najbolj enostaven. Splošna je namreč tožba onih, ki jim je razmah sporta v Turčiji na srcu, da zaostaja vse zaradi tega, ker manjka orodja, obleke, najbolj pa strokovnih učiteljev. To velja za nogomet, tenis, boks in lahko atletično enako. V Ankari so zdej že ustanovili prvo visoko šolo za telesno vzgojo, tako da se lahko upa, da bo odsej po Turčiji zmemom lažje domačiti sport tudi med širokimi množicami. V Ankari sami pa bodo že tako v kratkem dogradili moderno sportno areno.

V plavalnem sportu v deželi, kjer povsod primanjkuje vode, ni mogoče računati z velikim napredkom. Sicer pa gradijo

zdej vepovsod z gora velike vodovode, ob katerih se lahko postavljajo krita kopališča ali pa uporabljajo za kopanje na prostem. Sam Kemal je v svojem parku zgradil veliko javno poletno kopališče »Kara Deniz« (t. j. Črno morje). V ostalem je prebivalstvo zelo navdušeno za plavalni sport in povsod tam, kjer se mu nudi prilika, je leto za letom živahno kopališčno življenje. Najlepša kopališča ima Turčija ob Bosporu in Črnem morju.

Smisla za higieno imajo častilci korana najmanj toliko kot ostali narodi v zapadni Evropi. Turška kopališča so še prav posebno dobra, ker so skoraj povsod na razpolago parne kopeli in masaže.

Končno je omenbe vredno, da imajo za tenis prav dobra igrišča, medtem ko so v zimskih sportih komaj začetniki. Dovolj je tankaj vsje ležečih krajev in gora, toda sneg se na njih zaradi toplega sonca nikoli ne obdrži prav dolgo. Razen tega pa so tudi oddaljenosti, slabe zveze in pomanjkanje primernih bivališč na zimskem terenu velike ovire za razvoj smučarstva. Kljub temu pa so Turki zelo navdušeni za »dilece«, med njimi posebno mlajši, ki so v Evropi videli, kako zdravo in prijetno je smučanje.

Drobšč iz starih časov

Vse se spreminja, pa vendar ni nič novega pod soncem! Tudi v sportu ne!

Gotovo stannimo, če sišimo, da gradijo ponekod sportne arene, ki imajo prostora za 80, 100 ali celo 150.000 gledalcev. Toda takšne naprave je imel tudi že stari vek. Stara rimska Kartagina na severnoafriški obali je imela n. pr. ogromno cirkušno areno za 300.000 gledalcev. Prostor se je dal po žlebovih napolniti z vodo, tako da so v areni uprizorjali cele bitke na morju. Pri tem pa je zanimivo, da je bila Kartagina neznamno mestce v Afriki, ne pa kot milijonski Los Angeles ali Berlin, prizorišče modernih olimpiad.

JUTRI PRIDE

MARLENE DIETRICH

Žena v sodobnem svetu

Tudi za dekleta bi bila potrebna poklicna posvetovalnica

Nedavno je neko elektrotehnično podjetje v Ljubljani iskalo vajenke preko večkratnega oglasa v novinah. Toda na vse oglase se je odzivala samo ena učenka, pa še ta je odpovedala, ker je obotela. Še preden je naslopla svoje msto. Če pa išče vajenko modno ali speeerijsko podjetje, je pa dotok znalo večji. Sicer se vajenci in vajenke razmeroma še lahko namestaj pri raznih mojstrih in podjetjih, zlasti dokler delajo brezplačno. Mnogo težje pa je s plačanimi pomočniki in pomočnicami, kajti namestu njih bi mnoga podjetja pomagajo z vajenci, ker pač mnogo manj etanejo podjetje. Zato se čedalje redkejši tišči, ki po dovršeni učni dobi ostanejo trajno v stroki, za katero so se izučili. Pri nas o tem sicer nimamo točnega pregleda, v Nemčiji pa so napravili lansko leto etatiitko, ki je doznala, da opravila le nekaj nad 25 odstotkov bivših vajencev avoj prvotni poklice, 6 odstotkov jih je v tujih poklicih, drugi so pa brezposelni. To poročilo tudi omenja, da vajence prav lahko dobi zaposlitev — dokler je pač vajenec in dela brezplačno. Hitler objavlja sicer, da bo v »pererjeni Nemčiji to etrašno brezposelnost odpravil. Prvi korak k temu je storil z zakonom o zmanjšani brezposelnosti. Po tem zakonu novo zaposleni delavce (torej vsi mladi pomočniki) nima pravice na večji zaslužek kot je njegova brezposelna podpora: enkrat na dan dobi toplo hrano, kakršno mu pač hoče dati delodajalec. Pod temi nogoji nihče ne sme odkloniti dela in ker je tak delavec za podjetje cenejši, odpušča etare, bolje plača ne delovne moči. To bodi mimogrede omenjeno v dokaz, kako fašizem rešuje delavsko vprašanje in brezposelnost!

Gotovo ima — vsaj navidezno — poklicna posvetovalnica bolj hvaležno delo v dobi gospodarske konjunktore, ko so mlademu delavcu odprta vsa pota in je treba mladeniču ali dekletu le svetovati, da si izbere pravo not glede na njegove telesne in duševne sposobnosti. Kajti tudi to je važno in bi moralo biti v življenju človeka predvsem merodajno, ker le tako delo prinaša srečo in zadovoljstvo v njegovem življenju. Danes je milijone ljudi, ki bi bili srečni, ko bi sploh dobili delo, pa naj odgovarja njihovim nagnjenjem in sposobnostim ali ne. In v tem času ima poklicna posvetovalnica sicer težavno, a zelo hvaležno polje dela. Danes slova v oepredio predvsem vprašanje: kaj naj etarši šola svojega otroka, da bo dobi zaposlitev, ko dovrši študije, v katero obrtniško stroko naj vstopi kot vajenec, da ga bo pozneje tudi pričvlijala, ko se bo izučil?

To vprašanje v tesni zvezi z današnjim gospodarskim položajem postavlja poklicno posvetovalnico pred mnogovrstne, dasi težke naloge, ki so nujno potrebne rešitve. (Seveda ni treba poudarjati, da je ta rešitev samo zasila, ker za trajno rešitev bi bilo treba začeti pri gospodarskih temeljih.) Predvsem bi bilo treba natančno proučiti delovni trg, dobiti pregled o vseh možnostih zaposlitve v posameznih panogah ter proučiti zahteve, ki jih stavljaio posamezni poklici v duševnem in fizičnem pogledu na človeka. Na drugi strani bi bil potreben točen pregled vseh brezposelnih, ki so dovršili učno dobo ter vseh onih, ki so že bili v poklicu, a so ga izgubili zaradi zastoja prometa v dotični stroki. Poleg tega bi bilo treba iskati možnost nove zaposlitve v drugih poklicih in poskrbeti za potrebno podlago v novem poklicu potom strokovnih tečajev.

Poklicna posvetovalnica, ki bi z drugimi ustanovami, predvsem z delavsko zbornico, s TOI ter s šolskimi vodstvi smotrno delovala, bi gotovo vsaj deloma regu-

lirala dotok v službe, tako da bi ne bil na nekatere stroke prevelik naval, druge bi morale iskati pa delovnih moči iz tujine. Posebni izobraževalni tečaji za spolnolence v primeru merjave poklica bi bili pa tudi nujno potrebni posebno za tako zvane umske delavce, ki jim bo čedalje manj omogočeno

TEDEN DNI FILMA

Pri Pavlu Abrahamu v Budimpešti

Se v Berlinu, ko je odhajal za vedno — mojster Abraham se je moral namreč tudi izseliti iz Nemčije zaradi znanih političnih razmer — me je bil povabil, če me pot nanesa skozi Budimpešto, da ga obiščem.

V njegovem berlinskem »kraljestvu«, v tih in gospodski palači, ki se nahaja v modernem Westenu v Fasanenstrasse, kjer je komponiral in vladal ta operetni kralj, sem imela srečo preživeti tudi jaz precej lep in koristen uric.

Tot pot, v Pešti, sem imela pa precej truda, preden sem prišla do njega. Ima novega osebnega tajnika in kadar sem telefonirala, me je ta vedno s kakim izgovorom na kratko odpravil. V Grand hotelu »Royal«, kjer je po navadi stanoval, so mi pa povedali, da se nahaja zdaj po večini v filmskem ateljeju »Hunia« izven Pešte, kjer vrtijo njegov najnovejši film »Rakoczi marš«.

Po enurni vožnji smo na cilju. Na dvorišče ne smemo, ker dajejo vsi signali rdečo luč. To pomeni, da znotraj pravkar filma. Vsa vozila se morajo ustaviti, tudi motorji avtomobilov, sploh vsak ropot. Vprašam vratarja, če je mojster še v ateljeju. Ta pokliče telefonično zopet — osebnega tajnika, pasja noga! — in po kratkem razgovoru z njim mi pove, da se je mojster Abraham že odpravil. Je že tako pri zvezdnikih; time is money. Mene bi bili torej to pot zopet odpravili, da nisem k sreči od daleč zagledala v avtomobilskem parku Abrahamov avto z znano mi nemško številko IA 50—666.

Tako, zdaj smo prav za prav šele na cilju! Po polurnem čakanju se prično odpirati na vseh straneh vrata in vrata in tudi mi smemo naprej. Vihotapim se v hodnik med komparze in se prerinem do širokega okna z debelo šipo, kjer zagledam v prvi dvorani Abrahama sredi številnega orkestra. Dirigira ga s samo njemu lastno eleganco in vervo. Vidim, kako zdaj tu kakšno noto v glasovih popravljajo, da s tem okrepi harmonijo, tam zopet kak instrument »zababajejo«, da doseže želeni zvočni efekt. Abraham je trmast; »jah-ha« na svojih šestnajstinkah in ne da temperamentu svoje glasbe, da se poleni...

Ura bo že pet in za danes se delo ustavi. Prišlo se je jutraj ob sedmih in je trajalo z malim opoldanskim premorom deset ur. Ob šestih zvečer namreč prične delo druga družba in konča jutraj ob štirih. »Universale« vrti »Beneško noč« s Tilmom Pattierom v glavni vlogi. Berlinski filmski ateljeji pa večji del samevajo...

Paul Abraham se pojavi z veliko suito sodbojuhih. Vse govori vprek, kar jaz slobodno razumem. Madžarski jezik je težko razumljiv, za petje pa nenavaden prijeten. Korajža pa šnajt — in že stojim pred njim. Nagovorim ga nemški in ko me spozna, me prijazno pozdravi. »Tako sem zbit,

veste, komaj čakam, da pridem na zrak. Ali ne bi hoteli popiti z menoj čašico čaja?« In že sva v vozu, ki oddrva v veliko Pešto, nad katero se polagoma spušta jesenski mrak.

Skozi predmestja drvi avto, česte so tu-kaj posebno široke in lepe, tu smo v sredšču. Krasne palače švigajo mimo nas, zavijemo na mogočni most Lanchid in že smo v Budi, starem delu Budimpešte, ki je nenavadno slikovit in aristokratski. Tu

je kraljev grad in vse polno malih dvorcev, kjer so danes nastanjeni ministri v poslaništva. Po udobnih serpentinah dospemo na prijazni trg Disz in smo na cilju. Mala, a nad vse okusna, v starinskem empire slogu urejena hišica je torej sedanj bivališče slavnega komponista, ki se rodijo velika operetna in filmska glasbena dela, za katera se potegujejo danes vsa svetovna gledališča.

Seveda na terasi v udobna naslanjača. Čaj mi razvzroja jezik in s pogumom se spustim v razgovor.

— Brala sem o velikem uspehu v Lon-

donu, ki ste ga imeli z uprizoritvijo vaše poslednje veleopere — »Ples v Savoyu«. A propos, zdaj ga je tudi naše zagrebško gledališče uprizorilo...

Krstina predstava v Berlinu — gotovo se se spominjate lanskega božiča — je bila velik uspeh. Ampak London se je bolj odrezal. Z nemalo skepsno sem šel na pult — premiero navadno po vseh velikih teatrir sam dirigiram. — Angleži so hladni, težki, pa sem se bal za svoje ritme... Povem vam, da smo eno uro po predstavi stali še vsi med publiko in da sem jokali kakor otrok... Čutil sem takoj, ko sem od libretistov zvedel naslov opere, ko še pojma nisem imel o vsebini, da bo »Ball im Savoy« mogoče moja najmočnejša stvar. Naslov že sam na sebi me je nenavadno raznel. V kratkem času je bila na

časa za svojo najnovejšo opereto, ki pa je v glavnem že skicirana. In še eno veseligrado za dunajski »Theater in der Josefstadt« bi rad opremil z godbo, pa kdaj? — Verno poslušam. Pavza. Paul Abraham se zamisli. Njegov profil, mehki in profinjen, se jasno odraža od večernega ozadja. Pod nami leži Pešta, razsvetljena s sto in sto lučnicami, ki trepetajo v temni Donavi...

Prijeten razgovor se žalibog konča, ko sluga prinese depešo, ki najavlja obisk veleproducenta »Fox-filma« iz Pariza.

Bil je lep večer. Eden mojih najlepših v Budimpešti.

Budimpešta, Vsi sveti 1933.

Anta Kovačičeva.

Tarzan

Kadar se je filmska produkcija ojunčila za snemanje filmov narave, se je pri tem skoraj vedno posluževala več ali manj ukročenih zveri. Le redki so bili posnetki iz narave in še to večinoma od daleč. Celotno vrsto takih filmov smo že imeli, a izmed vseh nam je najbolj ostal v spominu »Trader Horn«. Ta film nam je pokazal samo nekaj kratkih prizorov iz džungle. »Tarzan« pa se odigra od početka do konca v džungli. Metro-Goldwin, ki ima še mnogo takšnih filmov, je poverila nalogo za snemanje »Tarzana« režiserju W. S. Van Dykeju. Film je sneman po znanem romanu Edgara Ricea Burroughsa. Po tem delu so že razni režiserji poizkusili ustvariti film, ki bi vsaj nekoliko pokazal življenje Tarzana v pragozdu. Vsi ti filmi so bili preračunani predvsem na publiko, ki ljubi senzacijo in pustolovščine. Ta film ima umetniško vrednost.

W. S. Van Dyke je že kot v začetku naložil na hude ovire. Manjkalo mu je ljudi, ki bi bili sposobni igrati vloge Tarzana. Predvsem je moral iskati ljudi za to vlogo med belci. Imeti mora gotove telesne in duševne vrline. Po večtedenskih poizkusih snemanja se je odločil za Jonnyja Weissmüllerja, svetovnega šampiona v plavanju. Človeka izredne telesne sile in lepo razvitega telesa. Za žensko glavno vlogo je izbral mlado igralko Maureen O'Sullivan.

Ko so bile vse priprave v popolnem redu, je krenila filmska ekspedicija pod vodstvom Van Dykeja v Afriko. Tu so snemali prizore, ki daleč nadkriljujejo one iz »Trader Horna«. Ena največjih scen je gotovo ona, ko beli ljudje prodirajo skozi pragozd, da najdejo tako imenovano »grobje« slonov. Divja je scena, kjer lačni levi napadejo šatore ekspedicije, kakor tudi oni prizor, ko morajo čez reko, polno povodnih konj. Dalje: Boj med Tarzanom in gorilo. Tarzana napadejo krvoločni Pigmeji. On se jih reši, kakor reši s krdelom slonove bele ljudi iz smrtnih nevarnosti.

Snemanja so se vršila predvsem okrog Albertovega jezera. Med filmom Tarzan in Trader Horn je ta razlika, da pri Tarzanu igra glavno vlogo človek, medtem ko je bil pri Trader Hornu človek v ozadju in so bile glavni akterji zveri.

Da je film »Tarzan« umetniške vrednosti, je to samo zasluga W. S. Van Dykeja.

Bil je nekoč muzikant

V režiji Friderika Zelnika je bil izdelan nov film. Za to delo je angažiral samo prvovrstne moči, ki so res ustvarile delo, kakršnega dosedaj še nismo videli. Ne samo po vsebini in režiji, predvsem se film odlikuje po prvovrstni arhitekturi ter neprekosljivih popevkih. Manusript za to delo sta napisala Alfred Hahn in Leo Laske. Popevke so delo Friderika Schwarza.

Film nam predstavlja dva mlada, revna študenta, ki ne zmoreta plačevati drage solnine. Da kaj zaslužita, igrata na cesti nove popevke. Pozneje sta svojo meščansko kariero nadaljevala kot godca v kavarniški kapeli. Eden izmed njiju je iznašel aparat, ki onemogoča tatvine avtomobilov ter ga ponuja povsod, kjer misli, da bi bili lastniki avtomobilov varni pred tatovi. Drugi pa postane pravi pravcati družabnik kavarnarja in povrh dobi še njegovo mlado in lepo hčerko za zakonsko ženo.

Viktor de Kowa je tu na mestu. Ves svet se vrti okrog njega, vendar pa se je v svoji vlogi znal obvarovati pred pretirano romantiko opere. Enakovreden mu je Ernest Verebes, mlad, vesel in razigran. Szöke Szakall je tak, da ga še nismo videli enakega. Mogoče, da ga je režiser Zelnik malo preveč potiskal v ospredje, vendar pa celoti filmu to nič ne škoduje. Nasprotno, še povzdigne veselo razpoloženje. Obe ženski vlogi (Marija Sörensen in Trude Berliner) sta ljubki in dovršeni v predvajanju. Film obeta biti priljubljena sila za vse ljubitelje smeha in veselih popevk.

Szöke Szakall goji goske

Malo čudno zveni ta naslov, a kaj pomaga, ko je vse resnica. Znana vam je ona pravljica o kmetici, ki je nesla jajca v mesto in med potoma saajala, kako lahko bogati z njimi. Za izkupiček kupi kokoš, kokoš bo nesla jajca, iz vsakega jajca se zvali piščica, iz teh se postane kokoš, ki bo spet nesla jajca, iz teh se zvale spet piščeta itd. itd. Sredi najlepšega računa ji spodrsne, jajca so se razbila, zbogom kure in bogastvo.

Kupil je devet gosk in že vnaprej izračunal, kdaj in kako bo bogat. Računal je tako: jajc, ki jih znesejo goske, ne bo prodal, ampak iz njih se morajo zvaliti mlade goske. Na ta način bo kmalu imel 400 gosk. Vse te goske bodo nesle jajca, iz katerih se zvali kar 4000 gosk. Vse to bo šlo tako naprej, dokler Szöke Szakall ne postane največji in najbogatejši trgovec z goskami v Evropi, ako že ne na vsem svetu. Ko to doseže, bo imel lastno pisarno, telefon na pet gumbov in kar je glavno, imel bo mlado rdečelaso tajnico z velikimi sinjimi očmi.

Nu, predstavljajte si Szöke Szakalla v tej pozi. V tej vlogi je tako naraven in mu tako pristojna, da se smatra to kot njegova najboljša kreacija dosedaj. Kot tak nastopa v filmu »Bil je nekoč muzikant«.

MALIKOGLASI

Službo dobi

Vaša beseda 50 par; za dajanje naslova ali za sifro na 3 Din. (1)

Kuharico

wedne starosti, čisto in pošteno, katera bi opravljala tudi druga hišna dela. Sprejemem. Gajeva ul. 5/V., vrata 516, predstaviti od 10 do 12.

Skladiščnika

sposobnega, delavnega, poštenega, v rednem mestu. Potrebno 20—30.000 Din. karveje v gotovini. Plaša dobra, trgovska neposredno. Jemotni in pozni. Ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Magarica«. 41907-1

Lesni strokovnjak

komercialno usposobljen — se išče za vodstvo večje žage ter prodaje — blizu Ljubljane na Gorenjskem. Podrobnosti, pogoje, na razpisnem oddelku »Jutra« pod sifro »Magarica«. 41907-1

Dobro zaposlitev

takojšnjo, podim osebi z vlogo 2000 Din. vsakemu kakšno poklicno mmo. Ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Magarica«. 41907-1

Kuharico

ki je vešča finega kuhanja in ki opravlja vsa druga hišna opravila. 18-letna za takoj ali za 1. decembra. Najpogostejša povabilo na ogledni oddelci »Jutra« pod »Dobra plača«. 41908-1

Ključavničar

neodvisen, vešč v popravilanjih in gradnji novih avtomatov, z večletno prakso, najpogostejša povabilo na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Ključavničar«. 41907-1

Gostilničarja

18-leten za samostojno vodstvo gostilnice na Jelenčah-Sava. Svoje se jemno na 150 Bl. Najemna mna. Potrebno kapital 20.000 Din. Ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Jelenčar«. 41908-1

Stalno službo

v lepo meščano plačo dobi: »na, ki vstop v redno službo, z nabavo vsakega blaga. — Ponudbe z navedbo višine zneske na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Brez vse nevarnosti«. 41908-1

Perfektna kuharica

bitna in enašna, dobi eluz na pri mali ročnici na delu. Ponudbe in spričevala na ogledni oddelci »Jutra« pod »Gorenjski 88«. 41908-1

Medij in akrobatino

sprejem. Ponudbe s sliko in znanjem se odgovor na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »A 45«. 41909-1

Prodajalko

in blaginčarko sprejem v manufakt. in modno trgovino. Obširne ponudbe a sifro poslati pod »Vesela in prijetna« na ogledni oddelci »Jutra«. 41909-1

Uradnico

stenočistično z vsaj 10 letno prakso v odvetniški ali gospodarski pisarni, zmožnosti nemškega in italijanskega jezika, sprejemem. — Ponudbe na poštni predal 38. Ljubljana. 41909-1

Tri ugledne

v Ljubljani poznane gospe, sprejme za oblikovanje stila in za oblikovanje stila in za oblikovanje stila. — Ponudbe na poštni predal 38. Ljubljana. 41909-1

Trg. sodruidno

starejšo, popolnoma samostojno v vseh panogah trgovine mešnega blaga — sprejme Zanter & sin. Sv. Peter v Savinjski dolini. Reflektira se samo na privlačnost slike. Ponudbe in spričevala na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Magarica«. 41907-1

Službe išče

Vaša beseda 50 par; za dajanje naslova ali za sifro na 3 Din. (2)

Pozor — posestniki

vrto in drevedorov! Priporočam se vam za naravno delo, kakor: preurejanje in na novo delanje vrtov, obnavljanje in pomlajevanje drevedorov, sklanjanje akacije, ter vsa v to široko sferajo dela. Čestne ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Ključavničar«. 41907-1

Starša gospa

iskajo kakorčinski zaposlitev v Ljubljani, najraje kot samostojna mod v spejariji; zmožnosti nekaj kavij. — Ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Verzilarica«. 41908-1

Masarka

dobro izveščena, se pripravlja. Naslov v ogledni oddelci »Jutra«. 41908-1

Slaščičar, pomočnik

in kuhar. Iščo službo. Na ogledni oddelci »Jutra« pod »Dobro delavce«. 41908-1

Šofer

brezen in zanesljiv, vajen, sprejem. — Ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod »Dobro delavce«. 41908-1

Železninar

z la refer., starejša moč, vsesestranski strokovnjak, zmožen vsi jeziki, resnoga značaja, želi mesto pomočnika, oporo šefa, prodajalca, akciziščnika, komisionarja, potnika, ali v tovarno šef. in kor. izdelov. Čest. ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod »Železninar 1904«. 41908-1

Gospodičina

inteligentna in izobražena, simpatična in prijazna, proči namočena v kavi pisarni, bistro kot blaginčarka ali podobno. — Čest. trditve v službo potrebe res dobre in vestne moči sporočijo naslov na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Poštena žena«. 41907-1

Trgovski pomočnik

mešane stroke, s kaveljico v gotovini, išče kjerkoli mešano. Ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Božja moč«. 41910-1

Vrtnar

samaki, a petnajsetletno iskajo, išče etno službo. Najpogostejša povabilo na ogledni oddelci »Jutra«. 41909-1

Službo išči

18-letni zakonik par brez otrok. Moč je mizar, žena pa kuharica. Ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Hilaka«. 41909-1

Absolventinja

trgovske šole želi kakršnokoli zaposlitev. Sprejme tudi inštrukcije. Ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Vesela«. 41909-1

Gospodinjka

pomočnica vajena kuhe in vsah hišnih del. Išče službo za 1. decembrom. Naslov po ogledni oddelci »Jutra«. 41911-1

Tkalski moister

dobro izveščan, želi prenesti službo. Čestne ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Jugoslovane«. 41909-1

Mlad ključavničar

strojni in kurjač, vojaški, na prost. trezen in pošten, z letnimi spričevali. Išče službo v primerem podjetju. Naslov pod sifro »Strojništvo« dobi v ogledni oddelci »Jutra«. 41911-1

Natakarica

vešale nasave, poštena, vajena tudi v kuhinji. Želi službo takoj. Angela Majcen, Hom. St. Rupert, Dolenjaka. 41911-1

Pekov. pomočnik

ekspert delavce, trezen, 18-letni službe za takoj. Raznež bi tudi krah. Naslov pod »Dobro delavce« na ogledni oddelci »Jutra«. 41910-1

Izrulena šivilja

za obleke in plašče gre na dom za dnevno 20 Din. Naslov v ogledni oddelci »Jutra«. 41909-1

Kot varuhinja otrok

šest dan, bi šla dekle. Naslov po ogledni oddelci »Jutra«. 41910-1

Zasluzek

Kdor 18-letno službo, plaša za vsako besedo 50 par; za naslov ali za sifro 3 Din. — Kdor 18-letno službo, plaša za vsako besedo 50 par; za sifro ali za dajanje naslova ali za sifro na 5 Din. (3)

Entlanje 1 m 1 in

azur 1 m 2 Din. poskušanje, montaze, brige, stor, pranje in kovanje, se sena, ročno vovanje, mo, nogrami, strojno vovanje in predstavi najmodernejših strojev. Dunajska cesta št. 14/IV. 165-3

Masarka in babica

erednih let, se pripravljajo. Ostrelji. Gospodarske cene št. 18/19. 41912-1

Prodaj

Ogledni trg. značaja za 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za sifro 3 Din. — Ogledni trg. značaja za 1 Din beseda 50 par; za dajanje naslova ali za sifro na 3 Din. (6)

Gojzerje

rabljene št. 37 in 53, prodajne za 70 in 50 Din. — Ogledni št. 44 po ugodi. Hlilaka 31/III levo. 41902-6

Pilnsko rišo

ekoro nov, na 2 planosa, ugodno napredaj. 1. S. Pri. eojne 3/1 levo. 41913-6

Pisalna omara

a pisalnim predalom se po eni prodaj. Naslov v ogledni oddelci »Jutra«. 41908-1

30 človeških ribic

in razne stenske stvari prodaj Albin Hraet. Silecna Vr. 41910-6

3 visoke stelaže

dobro ohranjene, 2 a steklenima zapornima in 1 navadno, dolge prodaj. Dopis na Reklam Rozman, Ljubljana, Miklošičeva cesta 13 — telefon 3970. 41909-6

Poceni prodaj

belo otroško posteljo in štirinajst radioparast. vse v najboljšem stanju. V. do Klemenčev. otelji. V. laka Nedežja. 41906-6

Smučarski dres

za velikega gospoda — ter gojzerje št. 44 po ugodi. pri. ceni prodaj. Naslov po ogledni oddelci »Jutra«. 41904-6

Vežalke za čevlje

svilene, za moderne ženske čevlje, za sli, za gojzerke in vse ostale vrste po najnižji ceni se dobe edino pri družbi »Triumf«, skladnišče Kolodvorska 11. 41919-6

Pilnsko peč

popolnoma dobro prodaj. Naslov v ogledni oddelci »Jutra«. 41903-6

Pouk

Beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za sifro 5 Din. Dajaki, ki iščejo inštrukcije, plašajo vsako besedo 50 par; za sifro ali za dajanje naslova 3 Din. (4)

Maturanti

18-letni vsesestranski maturanti, da mi razložijo snov za vsaj 4 razrede. Ponudbe na ogledni oddelci »Jutra« pod »Delo nagradim«. 41919-4

Angleščino

francoščino poučaja profesor dr. Pavel Brežnik, Drobakova 10/III. 41977-4

Instruktorja

akademika novica za maturo 18-let. Naslov v ogledni oddelci »Jutra« pod sifro »Maturar«. 41970-4

Poučujem nemščino

italijanščino in francoščino. Začetnike tudi od 6. leta naprej. Naslov v ogledni oddelci »Jutra«. 41973-4

Radio

Vaša beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za sifro na 5 Din. (9)

Radio aparate

v strokovno popravilo sprejema H. Suttner, Ljubljana, Aleksandrova 6. 41908-9

Radio

dobro ohranjen, štiriceven, poceni napredaj. Zadržana sifra 3. Kodeljevo. 41908-9

Radio-aparat

trocevni »Eumige«, 220 volt za 900 Din prodaj. Heitk. Sp. Slika, Jerneja 53. 41928-9

Pohištvo

Vaša beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za sifro na 5 Din. (12)

Novo spalnico

za 1600 Din prodaj. — Naslov v ogledni oddelci »Jutra«. 41978-12

Spalnice

moderne orehove korenine, različne iz trdega in mehkega lesa, kuhinje in druge pohištvo dobi na cenele pri. Andovci, Komenskaga ul. 34. 41926-12

Spalnico

</